

** (Gr. Széchenyi Béla) nyilatkozik, hogy nevének tévedésből kerülhetett az „uj biztosító-intézet“ több lap által elősorolt alapító tagjainak sorába.

** (Gerő Jakab társulata), mint nekünk írják, e hó 7-én távoztak el Dézsről, hol két hónapi tartózkodása alatt, a kedvezőtlen téli idő dacára is, szép pártolásban részesült. Az előadások közül két jótékony czélú előadás említenél föl leginkább, fele részben az egyik az ottani ref. leányiskola, a másik a szülőkörök javára.

— (Tolna városában is,) melyről oly ritkán történik a lapokban említés, történt most valami, a mit elhallgatni kár volna, s a miről e napokban vettük a következő tudósítást: „Fáradhatlan buzgalmu tanárnak Ruzsinszky Nándor ur f. hó 8-án az alföldi szülőkörök segélyezésére színi-előadást és műversenyt rendezett. Az előadott darabok: „Egy kis kaland“ Obernyiktól és „Férj-elv és női csel“ Kővértől, 201 forintot jövedelmeztek; melyekből 151 forint az alföldi szülőköröknek a Pesti Napló utján, 50 ft. pedig a tolnamegyei szülőköröknek az itteni segélybizottmányoknak kézbesítettek. De nem a meg nem vetendő jövedelem, sem pedig a tapintat-telejes rendező ügyessége az, mely e sorok írására birt; hanem azon körülmeny, hogy a jól sikerült előadásban nagyobb részt nem magyar hangzása nevének, sőt olyanok is szerepeltek, kik honunk edies nyelvét nem az anyai tejjel szopták, mégis mily tiszta kiejtés! mily szorgalom! pedig ugyan csak sok kisérleten kellett keresztül esniök! de ők hitek maradtak föltétlenül, és megmutatták, hogy nem a név teszi magyarrá az embert, hanem a szív. Miután az előadás jelszól sikerült, méltányos mind azok nevére ide iktatni, kik a színi előadásban szerepeltek: Aszmann Anna, Bubonyik Teréz, Maixner Mari, Jáger Nina kisasszonyok, és Guttman Lajos, Csepinsky Andor, Bene Gyula, Trixler Antal urak; a szavalatban: Geisz Ilka és Klótidia kisasszonyok; a műversenyben: Hofner testvérek a fuvolán, Koster Boldi és Havlics Hermin a zongorán. Befejezésül arra kérjük a rendező tanár urat, miután az inség nem egyhamar fog elmúlni, sziveskedjék minél előbb hasonló czélra új színi előadással lépni meg bennünket.

** (Vita a táncz fölött.) B.-Cabán néhányan közelebbről hangversenyt adván a szülőkörök javára, élénk vita támadt, hogy azt táncz kövesse-e? A kaszinó választmánya, — mint a „H.“-nak írják, — megelőzőleg böles tapintattal határozottan kimondá, hogy a hangverseny után tánczok helye nem lehet. Zenét hallgatni művelvezet, de tánczolni kedv nélkül nem lehet; jó kedvvel tánczolni pedig, midőn közel hozzánk ezereken homlokán az éhenhalás aggodalma borong, — riadva pengetni a sarkantyút, midőn körülötünk a kétségbeesés tördeli kezeit: ez — legalább nem volna folytatása ama részvevő könyörületnek, mely a hangversenyt előidézte. Megrakodni pedig tündöklő öltözékekkel, midőn amott az utolsó fehéreneműtől válnak meg, hogy az éhes magzat kenyereket kapjon — disharmonia! — Igy a táncz elmaradt, de a hangverseny azért a jótékony czélra 150 főt jövedelmezett.

** (Szép intézkedés.) Hajdu-Böszörmény város, közelebbről tartott városi közgyűlésében 173,000 ftnyi szép összeget határozott a következő közszolgákra fordítani: 60,000 ft. inségi költségen gyanánt lesz kiosztandó, 20-300 ftes összegekben, fekvő vagyponokra, kétszeres értékű biztosítás mellett; — 50,000 főt iskola-építésre fordít, s a népeség arányához képest ez összeg 1/10 részében a ref., 1/10 részében a g. kath. egyház részül; — 50,000 ft. takarékpénztár állítására lesz fordítandó, melynek már alapszabályait is elkészíték, s megerősítés végett mielőbb föl fogják terjeszteni; — 13,000 ft. pedig megcsorbit-

hatlan örök tőke gyanánt lesz elhelyezendő, s kamatait a már említett arányban kizárólag az iskolatanítók javadalmazására fordítják.

** (Magyar-egylet külföldön.) Zürichben lakó hazánkiai még két évvel ezelőtt magyaregyletet alakítottak, mely azóta folyvást szép virágzásnak örvend. Az egylet czélja: hetenkinti összejövetelek által alkalmat nyujtani a tagoknak a magyar nyelv gyakorlására; továbbá a Zürichben tartózkodó, vagy ott átutazó magyarokat, ha szorultságba jutottak, telhetőleg gyámolítani; végre a tagoknak becsületes magukveleto által az idegenek előtt becsületet, s a magyar nép iránt rokonszenvet szerezni!

** (Halálhíradás.) A mint Mező-Sasról, Bihar-megyéből írják, Körösi Ferenc ottani közbirtokosnak minden női erényekkel ékeskedő leánya Róza, e hó 1-jén meghalt. Alig volt 17 éves, midőn ez ifju szép virágot letérte a halál. Benne az egyház buzgó hívét, pártolóját s a szegények valódi védangyalukat veszítették el.

— (Adakozások.) A Vasárnapi Ujság szerkesztőséghez mult héten beküldetett:

Az alföldi szülőkörök számára: Bécsből az ottani magyar iparos ifjuság egy általa rendezett népes tánczvigalom tiszta jövedelmét 112 ft. 70 kr. — Puztaberényről Vass Gyula gépész 5 ft. — Zirczről (a kenyérszót pesti albizottsághoz) többen Szalay Alfréd által 52 ft. (Az egyes adakozók: Bula Teofil 10 ft., Horváth Agoston 10 ft., Pákozdi Román 1 ft., Faddy Kristóf 10 ft., Szalay Alfréd 10 ft., Szmodiss János 6 ft., Madarász Mihály 5 ft., összesen 52 ft.) — Vámos-Mikoláról egy tánczvigalom tiszta jövedelme Galgóczy Endre által 16 ft.

Hugó Károly költő számára: Nagyváradról dr. Grosz Lajos 1 db. cs. arany.

A 117 éves Farkas László számára: Szabolcsmegye Gáva községéből Besseney László 3 forintot.

Nemzeti színház.

Péntek, febr. 12. „Brutus és Lucretia.“ Dráma 4 felv. Irta Hugo Károly. E jeles dráma művészi előadással valóságos élvezet volt a közönségnek. Jókainé és Egressy művészi játéka a hatást sokszor egész az elragadtatásig fokozta. Említést érdemel a kegyelet azon szép eljárása, mely ez estén a nyomorral küzdő szerző iránt nyilvánult; ugyanis az est tiszta jövedelmének felét 102 ft. 32 krt a nemz. színház igazgatósága Hugo Károlynak küldötte el.

Szombat, febr. 13. „Alvajáró.“ Opera 3 felv. Zenéjét szerette Bellini. Murska I. mint Anina.

Vasárnap, febr. 14. „A vén bakancsos és fia a huszár.“ Népszimnű 3 szakaszban. Irta Szigeti József.

Hétfő, febr. 15. „Londoni arszlánok.“ Vigj. 5 felv. Angolból ford. Csepregi.

Kedd, febr. 16. „Fra-Diavolo, vagy a terracínai fogadó.“ Opera 3 felv. Zenéjét szerette Auber.

Szerda, febr. 17. „A nőuralom.“ Vigj. 3 felv. Irta Szigeti.

Csütörtök, febr. 18. „Rigoletto.“ Opera 4 felv. Irta Piave F. M. Zenéjét szerette Verdi.

Budai népszínház.

Febr. 12—18. „Az ördög pilulái.“ Nagy bohóság 15 képpel 3 szakaszban.

Szerkesztői mondanivaló.

7060. Tolna. S. K. a tolnai társaskörök nemes vetélkedése teljes elismerésünket hívja fel. A példányokat a kívánt számban megküldöttük.

7061. Szirak. Igen sajnáljuk, hogy kedvező válaszzal nem szolgálhatunk. Az egyik cikket nem tartjuk kor-és alkalmoszerűnek; a másiknak tárgya már több ízben részletesen volt ismertetve lapunkban, s nem akarnánk ismétlésekbe esni. A régebbi okajás iránt, a mostani megváltozott viszonyoknál fogva, mindenképp nem rendelkezhetünk. Az kizárólag a kiadó hatáskörébe tartozik.

7062. R-Palota. B. J. Teljesen méltányoljuk a jószándékot. Azonban annyi mindenféle „orvoszer“ írásra s ajánlásra küldtetik be hozzánk, hogy a nagy Aesculapnak is bajos volna, köztük eligazodni. Majd minden emberi és állati betegség ellen akadnak affle kedvez. dilettansz szerek, melyeket egyszer-mászor sikerrel használtak, s melyek mellett meleg kebellet buzog az illető feltaláló, vagy alkalmazó. Mi megvalljuk, hogy nem nagy bizalommal vagyunk ama legtöbb esetben igen czifra és összevisszakevert szerek iránt, s rendszeren inkább másokra bizzuk a kikürtölés dicsőségét.

7063. N-Enyed. G. L. A rajz már elkészült, s valamely közelebbi számban, a magyarázattal együtt közölhetni reméljük.

7064. M-Óvár. P. E. Az előfizetés magánután (nem levélben) február 5-én érkezett hozzánk. Ekkor már a P. U. januári számaival nem szolgálhattunk. Innen történt, hogy az előfizetés február-júliusa iránt be. Utólagosan most a V. U. januári számait is megküldi a kiadóhivatal.

7065. Debreczen. Δ Hogy a „rák kimészott“ csak a rubrumban maradt meg, nem a mi intézkedésünk volt. Vannak még lehetlenségek.

7066. Szécsény. M. A. Nem értjük a hegedűszóban a szép mesét. Világosabb előadást kérünk.

7067. Tisza-Tarján. E. A. Meg volt már említve lapunkban.

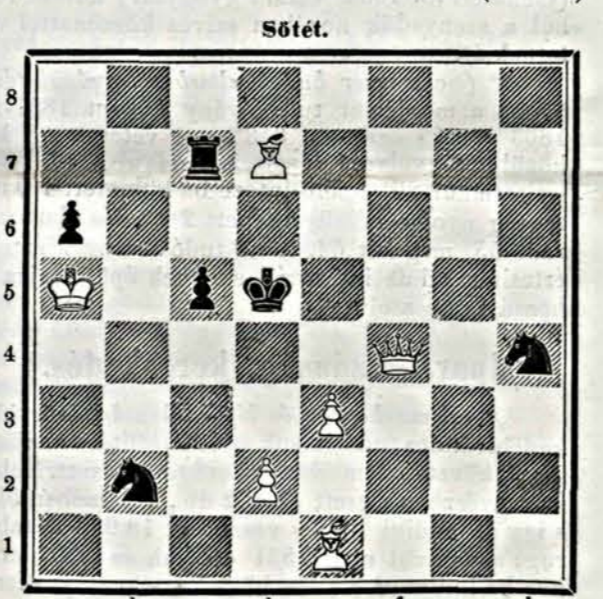
7068. Göllnitz. Sz. J. Az ajánlott rajzokat és cikkeket örömmel várjuk A rajzokra nézve lehető correceptet kérünk.

7069. Az éneklő lélek. A népmóda tárgya eléggé érdekes volna, de az előadás igen mesterkéltsé és csikornyás. Az elbeszélő öreg parasztaban minden egyszerűség és naivság hiányzik; oly czifrán rakja a szavakat, mint valami vad poéta.

7070. A vízről, különösen a légi vízről. Az előadói modor kissé száraz, s nem annyira hirlapi czikbbe, mint inkább tankönyvből való. Különb. is többször szözlottunk már a felvett tárgyról.

SAKKJÁTÉK.

217. sz. f. — Vész J. A. tanártól (Budán).

Világos indul, s 3-ik lépésre matot mond.

A 212-dik számú feladvány megfejtése. (Bankos Károlytól K.-Sz.-Miklóson.)

Világos. Sötét. 1. F f6 — d8 . . . . . K d4 — e5; 2. F d8 — e7 . . . . . tetsz. szerint. 3. F e7 — f mat.

Helyesen fejtették meg: Veszprémben: Fülöp József. — Bucánynban: Tomka Kálmán. — Kivádgó-Orsón: Gold Samu. — Mooron: Radványi Vilmos. — Debreczenben: Zagya Imre. — Sperber F. — Budán: Medgyesi Ödön. Nagyváradon: Pál Rezső. — Sárospatakon: Roth Kálmán. — Pesten: Cselkó György. — Bajmokon: Weisz Fülöp.

TARTALOM.

Terényi Lajos. Szathmáry Károly. — Fölepitem ujra. Linczy Károly. A hittagadó (folyt.). Jókai Mór. — A magyar hirlapirodalom (folyt.). Szimney J. — A Dana Jegén (képpel). — A temesvári új izraelita templom (képpel). Pesty Frigyes. — Egy kis megjegyzés az „Alföldi népbabonák“ czimú gyűjteményre. Karscsányéki. — Debreczeni levél. — Egyfelég. — Tárház: Ipar, gazdaság, kereskedés. — Köszöntések, egyletek. — Balesetek, elemi csapások. — Mi újság? — Nemzeti színház. — Budai népszínház. — Szerkesztői mondanivaló. — Sakkjáték. — Heti naptár.

Felelős szerkesztő Pákh Albert. (Lak. magyar-utca 1. sz.)

Előfizetési feltételek 1864-dik évre: Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok együtt: Egész évre 10 ft. Fél évre 5 ft. Csupán Vasárnapi Ujság: Egész évre 6 ft. Fél évre 3 ft. Csupán Politikai Ujdonságok: Egész évre 6 ft. Fél évre 3 ft.

Hirdetési díjak, a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságokat illetőleg, 1863. november 1-től kezdve: Egy, négyezred hasábjátó petti sor ára, vagy annak helye, egyszeri ígatásánál 10 krba; háromszor- vagy többször ígatásánál csak 7 krba számítatik. — Külföldre nézve kiadó-hivatalunk számára hirdetményeket előad, Hamburg és Altonában: Hunsenstein és Vogler. — M. Frankfurtban: Otto Mollin és Jaeger könyvkereskedése; Bécsben: Oppelik Alajos. — és Pesten: a kereskedési-gazdasági ügynökkés is, Józsefstr. 14. sz. a. Bélyeg-díj, külön minden ígatás után 30 ujkr.

Báró Bánffy László.

Bánffy László azon hazafiak sorába tartozik, a kik nem egy tekintetben nevezetessé tudták magukat tenni a testvér Erdély 1840 előtti társadalmi és politikai fejlődésének történetében. A Wesselényi Miklósk, Kendeffi Ádámok és Bethlen Jánosok disz-sorában ő is egyike volt azoknak, a kik emberi és állampolgári miveltésük által nem kevésbé befolytatták rá, hogy a Királyhágón tuli magyar nemesség az őök karddal szerzett dicsőségét a polgárosodás és miveltés újabb terén is nescak megtartani, hanem egyuttal a közjó és utódok érdekében tovább fejleszteni képes legyen. Hogy Bánffy László jellemének ereje, tisztasága és tanulmányainak sokoldalúsága által mily maradandó nyomokat volt képes hagyni Erdély közelében, arra nézve egyebek fölött gazdag bizonyítást nyujt csak azon körülmeny is, hogy kora kimulása oly nagy nevű társak mellett is érezhető és fájó hézagot hagyott hátra maga után.

BÁRÓ BÁNFFY LÁSZLÓ.

Báró Bánffy László 1795-ben született, régi főnemes erdélyi családból. Kolozsvárt tanult. Mint ifju már a közpályára szánta életét, s szokása volt, barátai köreiben szónoki gyakorlatokat tartani és politikai tárgyak felett vitatkozni; így készülték akkor előre a megyei és országos gyűlésekre. Iskoláit végezvén, beutazta Olaszországot Wesselényi Miklóssal. Hazaérkezése után az erdélyi főkörmányszéknél tiszteletbeli fogalmazó s később titkár lett. Egyszerre lépett a politikai pályára b. Kemény Ferenc kebelbarátjával, egy uton jártak, egy politikai nézetet képviseltek s ugyanazon párthoz tartoztak mindvégig.

Bánffy László, mint hivatalánál fogva regalista jelent meg, a mérséklet szabadelvűek sorában foglalva helyet, rövid, erélyes és folyékony előadásával magára vonta a közfigyelmet, s ha szintén a pártvezérek közé nem tartozott is, kevésnek volt egész Erdélyben nagyobb népszerűsége, mint neki. — Az 1834-ki gyűlés heves küzdelmek közt folyt le; eredményül nem mutatód fel új törvényeket, de megvolt azon tihvós hatása, hogy tetemesen gyarapította az alkotmányos szellemet.

Az országgyűlés feloszlatása után kivételes állapot következett be. Mindazon nagyobb hivatalnokok, kik az új rendszert elveikkel összeűzték özőnek tartották, lemondtak állomásaikról, és a magánéletbe vonultak vissza. Ezek közé tartozott Bánffy és Kemény Ferenc is.

1837-ben a szebeni országgyűlésben, midőn az ellenzék a kormányzó választásánál fényes diadalt vívott ki, Bánffy mint Krasznamegye követé vett részt; de oly utasítással, hogy a Részek visszacsatlásán kívül más ügyhöz ne szóljon. A Részek kérdése, mely egy század óta több ízben került tárgyalás alá a két testvérhon országgyűlésein, 1837-ben ujra heves vitákat idézett elő. A pozsonyi országgyűlés elhatározta az Erdélyhez szakadt Részek (Közép-Szolnok, Kraszna, Zarándmegye és Kóvárvidék) visszacsatlását; az erdélyi országgyűlés nem ismerte el Magyarországgal ebbeli jogát, s tiltakozott a végrehajtás ellen. A nagy tüzzel folytatott vita sokat szelidült ugyan azon nyilatkozat által, hogy Erdély, noha a négy megyét át nem adja, kész egészben a testvérhonnal: egyesülni de az ellenkező határozatokból a legsajátságosabb bonyodalmak fejlődtek ki.

A magyarországi kormány a hozott törvényt teljesedésbe akarta venni; az erdélyi kormány ellentállott, Bécsből pedig ugyan időben mind a két félnek igazat adtak. Maguk e megék is majd a Magyarország.

Table with columns for dates and religious services: Hó-és hetimnap, Katholikus és Protestáns naptár, Görög-orosz naptár, Izraeliták naptára, Nap-hossza, Hold-hossza, Nap-nyug., Hold-nyug.

hoz csatlakozás mellett nyilatkoztak, majd Erdélynél akartak maradni. Bánffy az 1837. országgyűlésen kijelenté küldőinek eltökélt szándékát a visszacsatlás iránt, s ehhez következetesen meggyőzésben is mindent elkövetett, hogy az erdélyi kormányzók gátoló rendelkezései teljesítésbe ne vétethessenek.

E bonyodalmakat még növelte azon körülmény, hogy a partiumi megyéknek a magyarországi kormány köteletségévé tette, hogy az 1839-diki pozsonyi országgyűlésre követeket válasszanak: az erdélyi kormányzók szigorúan megparancsolták az ellenkezőt. — Bánffy keresztülvitte Krasznában a követküldést, — egyiknek őt választották meg, — míg a szomszéd Közép-Szolnokban a főispán a követválasztást meggátolta. Ezért Bánffy Magyarországon rendkívül népszerű lett.

A kivívott siker után az országgyűlésre Pozsonyba sietett. Itt, mielőtt a legfontosabb kérdések szőnyegre kerültek volna, egy heti súlyos betegség 1840. jan. 20-án kiragadta az élek sorából, épen azon időszak kezdetén, melyben legképebb lett volna, a hazának hasznos szolgálatakat tenni, mert a reformkérések, s főképp a nemzetgazdaságra vonatkozók, voltak kedvező tanulmányai.

Halálós ágya mellett barátai: Klauzál Gábor, Deák Ferencz, Teleki Domokos és Bánffy János virrasztottak. Kopersója felett követéért, a már akkor ősz Palóczy László tartott megható emlékszemélyt. A szelid lelkű, jószívű, humanus ember, a szepőlőten jellemű, szilárd, hű honfi elvesztése közfajdalmat okozott innen és túl a Királyhágon.

Tudományos műveltséggel és sok szakban alapos ismerettel bírt. — Nagybecsű könyvtárát, melyben az 1790-től megjelent jelesebb francia, angol és német munkákat mind összegyűjtötte, végrendeletében a kolozsvári ref. főiskolának hagyományozta — mint annak egykori buzgó főgondnoka

N. S.

Egy kis babona.

A nép ajkáról.

Mi az, édes lányom?
Semmi, anyám! semmi.
A hajamból egy kis fürtöt
Akarok kivenni.

Hát az a ki, hajfűrt
Minek, édes lányom?
Hát biz én azt annak a szép
S jó huszárnak szánom.

Ahha, balgatag lány!
Mít mivelsz, te rozscsont?
Hát nem félsz-e, hogy a sátán
Czimborája megront?

Adj csak egy szálacska!
A gonosz huszárnak:
Tudom, hogy e szálkóttal
A pokolba zárnak.

Mert akarsz, avagy nem
Menned kell utána;
S lesz — egy egész regementnek
Czégéres leánya.

Jaj, anyám, hú dajkám,
Édes termő ágom!
Én ugy inkább a kis ujjam
Megtetszem, levágom.

Ahha, balgatag lány!
Hát ez megint már mi?
Sem kis ujjad, sem szép fürtöd
Nem fogod levágni;

Hanem a szitából
Egy két szálak huzok;
S menj, add át, mint szent ereklyét,
Te, kis bamba tuzok!

No, hisz épez jókor
Vitte az emléket:
Épességel trombitáltak —
Masirozás végett.

Trombitáltak, mentek
A kevély huszárok,
Ugratták a prüsszögő mént,
Nem volt gát hegy, árok.

Hanem egy közlök
Vissza-visszanézett:
Teljesül-e most a búbaj,
Rontás és igézet?

És lám, nem csalódot:
Szállt, röpült egy kis pont,
Egy szerelmes szita — mindjárt
A ló sarkáig ront.

Sőt be is görgött már
A megtört glédába;
Lett is mindjárt retentő harcz
Nagy borzasztósága.

Lett csákok esése,
Lovak horkolása,
Lett az egész regementnek
Rémséges futása.

És, ha meg nem álltak:
— Mint szelajhott polyva, —
Most is futnak még, lyányt s anyját
Rútul káromolva.

Pájer Antal.

A hit-tagadó.

Történeti elbeszélés, írta JÓKAI MÓR.

(Folytatás.)

Damaskus népe meg volt mentve. A ki élni akart elhettett s folytathatta örömeit.

Hancm azok a hősök, kik Damaskus falait védték, azok a nők, kiknek férjei Damaskus védelmében elesetek, azok a szüzek, kik Istennel jegyzék el ifjúságukat, inkább választák a szabad nyomort, mint a rabszolga nyugalmat.

A város alatti mezőn összegyűltek Tamás vezér egyetlen zászlója alá hű harcosai, a papok, az előkelő polgárok, nők, gyermekek és a zárdák szüzei, kik vele akartak kiköltözni.

Abu Obeidah testőrsége képezett közöttük és a többi szaraczen sereg közt választalat, midőn lovaikra ülve, szent énekszó mellett vettek búcsut a szép Fárjár pálmaligetes partjaitól.

A hitehagyott látta őket maga előtt elhaladni, látta a büszke, megtörhetlen arczokat bátran szemé közé tekinteni, s a legyőzöttek látásán remogett.

Következett a zárdaszüzek hosszú sora, kik fehér ruhában, palmaággal kezökben iltek fehér öszvéreiken; — és énekeltek. Az ének bántotta a renegát szívét, de midőn kedvese arczát meglátá a zárdaszüzek között; szenvedélye föllángolt, s elnémitá lelkiismeretének minden szavát.

— Eudocia! kiálta rá, szerelmes, szenvedélyes hangon.

A szüz nem emel fel tekintetét az énekes könyvből.

— Eudocia! Én vagyok itt! Kedvesed. A szüz elhaladt előtte, anélkül, hogy rá tekintett volna.

A hitehagyott arczát elborította a köny. A bánat és düh vére volt e köny.

A díjat, melyért hitét megtagadta, a jutalmat, melyért hazáját elárulá, a szerető leányt, kiért honfitársai véreben gázolt, most a győzelem percében látja maga előtt el-tűnni, mint egy álomképet, melynek azt mondjuk: megfogtalak, s felébredünk rá.

Kaled látta, hogy bajnoka könyezik.

— Te sirsz? mondá neki. Csak sirj. Az nagyon jó nekem.

A menekülők éneke még vissza-visszahangzott; Kaled a vár bástyáiról nézte, míg beláthatta őket, s mikor már nem láthatott belőlük mást, mint az utánuk keletkező port, még azt is sokáig elnézte — és a köny nem száradt fel szemében.

— Csak te sirj. Az nagyon jó. Mondá Kaled, ki vele a bástyán találkozott.

Másnap is ott találta Kaled Jónás béget a bástyán, amint könyves szemekkel nézett azon tájra, merre kedvese előre eltűnt.

— Még ma is sirhatsz; — mondá Kaled.

Harmadnap is azt mondá Kaled elbusult bajtársának, hogy keseregni jó; negyednap hajnalban aztán riadót fuvattot s kijelenté Abu Obeidának, hogy a menekülőket üldözni fogja, négy ezer lovassal.

Az ősz vezér fejét csóválta.

— Nem vagy gyermek, Kaled, hogy képzelted után lovagolj; s a napot akard elfogni, mikor a föld szélén feljön. Tudod, hogy három napi járó földdel előztek meg a menekülők, s ha te jól futsz utának, ők is jól futnak előtted. Utolérned őket lehetetlen. De még nyomukba találnod is kétséges. A Libanon erdőnél elvesztet a nyomot és esatanggalhatsz bizonytalanra s ha elvégre rájuk találsz, azok egy ellenséges városba beveszik magukat, s te nézheted annak a kaput kívülről, s örülhetsz, ha a mindenünnen ellened zendülő ellenség közül valahogyan kiszabadulhattál.

— Ne legyen arra gondod. Felelt Kaled; a mit megmondtam, megmondtam; a mit megígérted, azt megtartom. Te megígérted a hiteleneknek, hogy megszabadított őket; megtartottad, megszabadítád; de én is megígérted, hogy kiírtom őket; én is szavamnak állók.

Azzal Derár béget hívatta.

— Menj, válassz ki négy ezret lovasaink közül; a kiket legmerészebbeknek ismerzs, a kik legmerészebbek a viadalban, legkitartóbbak a futásban, legtürelmesebbek az éhségben. Mindegyik hozzon magával egy kardot, egy lándzsát és egy zsák borsót, a mivel az uton fog élni. Én magam is veletek megyek, mint közvitész; ezuttal Jónás bég lesz a csapat parancsnoka. A menekültek után megyünk.

Derár is fejét csóválta. Még Derár is.

— Kétkedel tán?
— Ez lehetetlen!
— Te is mondd, hogy lehetetlen?
— Ezóta a görögök a tengerparton járnak.

— A tengerbe is üldözni fogjuk őket.
— Lóháton?
— Lóháton. Küldd hozzám Jónást.

Jónás bég is megjelent a vezérek tanácskozmányán.

Jónás bég! Néztél-e ma is azon hely felé, a hol az ég és a puszta összeolvad?

— Nézetem.

— Láttad-e még ma is azt az arczot, a mi előled eltűnt s mégis előttem áll?

— Láttam.

— Három nap, három éjjel távozott az előled, utolérned-e még?

— Utolérnem, bizonynyal!

— Akkor ülj lovadra és vezess.

A négyezer lovas arab keresztyén ruhába volt öltözve, mint szoktak jámbor karavánok messziről nagy csoportban eljánni távol pusztákban lakó esudatevő remetékhöz.

Kaled megváratta, míg a napóra árnyéka azt a perczet mutatja, melyben a görög várórség három nap előtt utnak indult.

Mikor a percz eltelt; ekkor azt mondá Jónásnak.

— És most fuvasd meg a trombitát s a mig őket utol nem érjük, te parancsolj velünk, te mondd hová, merre menjünk, mikor pihenjünk, mikor harcoljunk.

Egy óra múlva a puszták portfellege elnyelte az üldöző csapatot. (Vége következik.)

Hírlapirodalmunk a 19-ik században.

Második közlés. 1831—1840.

(Folytatás.)

Német nyelven megjelent hírlapok és folyóiratok ez időszakban:

„Vereinigte Ofner und Pester Zeitung.“ Politikai lap, 1800-ban alapítva, Budán jelent meg 4-rétben hetenkint kétszer, „Gemeinnützige Blätter“ című mellékappal 8-rétben, 1838-tól 4-rétben, 1831—1834. szerk. kiadó Rösler Kristóf, 1835-től Janisch József a szerkesztő és Rösler övegye bírta a lapot tulajdoni joggal, nyomtatott az egyetemi könyvnyomdában. 1837-től a fölpari ívrétben jelent meg, félévi ára postai küldéssel 4 ft. 24 kr. volt p. p. (Palugyay Imre Magyarországi leírása I. k. Pest, 1852. 190. — Tud. Tár. 1834. II. 210. III. 205. 1841. Lit. 490.)

„Pressburger Zeitung.“ 1764. július 14-én alapítva. Politikai lap 4-rétben, hetenkint kétszer kedden és pénteken jelent meg egy éven. Tulajdonos Pozsony városa, mely a lapot hat-hat évre a többet ígérőnek bére adja; 1825—1836-ban a bérlő ör. Wigand Károly Frigyes nyomdász lón, 1837—1840-ben Schaiba Ignác Adolf a kiadó, szerkeszté Richter A. F. Melléklapja: „Aehrenlese.“ 4-rétben 1831—1836-ban hetenkint kétszer; 1837-től: „Pannonia.“ Welt- und Zeitgemälde zur Belehrung und Unterhaltung. Megjelent mint a fölpar. (Pannonia 1848. II. 1. sz. — Tud. Tár. 1834. II. 209. III. 205. 1835. VI. 243. 1839. VI. Liter. 444. Bibl. Ért. 1840. 5.)

„Der Siebenbürger Bothe.“ Politikai hírlap. 1786-ban keletkezett. Benigni adta ki Nagy-Szebenben 4-rétben; hetenkint kétszer jelent meg; 1833-tól kiadó lett Hochmeister Márton lovag könyvkereskedő; félévi ára postán 2 ft. 48 kr. Melléklapja: „Transilvania.“ Periodische Zeitschrift für Landeskunde. Szerkesztők: Mildenbergi Benigni József és Neugeboren Károly kiadók. Nyomatott Göttf. Ános betűvel Brassóban, 8-rétben 1833-tól jelent meg 10 éves füzetekben. (Tud. Tár. 1834. II. 209. III. 205. 1835. VI. 235. 1839. VI. Liter. 445. — Bibl. Ért. 1840. 5 lap.)

„K. k. priv. Agramer politische Zeitung.“ 1826-ban keletkezett Zágrábban, nyomtatott Gay L. nyomdájában 4-rétben kétszer hetenkint. 1840-ban kiadó szerkesztők: Staudner Ferencz és Rosenau Ferdinánd. Melléklapja: „Luna.“ 8-rétben, mindkettőnek ára 4 ft. 48 kr. (Tud. Tár. 1834. III. 205. 1841. Lit. V. 491. Bibl. Ért. 1840. 4.)

„Der Spiegel, für Kunst, Eleganz und Mode.“ Budán, 1828-ban keletkezett, 8-rétben színel képekkel az egyetemi könyvnyomdában. Kiadó-tulajdonos Wisner Ferencz. Szépliteratúrui lap, hetenkint egyszer jelent meg. Melléklapjai: „Pesther Handlungszeitung von und für Ungarn. Kommerzial- und Industrie-Anzeiger.“ Hetenkint kétszer félven 4-rétben jelent meg. — „Schmetterling.“ 1833-tól 8-rétben. A lap. félévi ára 4 ft., postán 5 ft. p. p. mellékleteivel együtt; a H. Zt. külön postán félévre 3 ft. 30 kr. (Tud. Tár. 1834. II. 209. III. 205. 1835. VI. 244. 1839. VI. Liter. 445. Bibl. Ért. 1840. 5. lap.)

„Die Biene.“ Szépirodalmi lap 1831. és 1832-ben. Szerkesztő: Weber József; hetenkint kétszer szerdán és szombaton 8-rét iven jelent meg Pesten; ára 5 ft. egy évre. (Tud. Tár. 1834. II. 209. III. 205.)

„Der Bothe von und für Ungarn. Ein Wochenblatt zur Belehrung und Unterhaltung.“ Divat- és egyéb képekkel. 1833—1834-ben Kassán 4-rétben jelent meg ezen szépirodalmi lap hetenkint egyszer (Tud. Tár. 1835. VI. 243. VII. 211.)

„Das Siebenbürger Wochenblatt.“ 1837-ben keletkezett politikai hírlap egy értesítővel. Megjelent kétszer hetenkint 4-rétben. 1838-ban nyomtatott belőle 700 példány. Melléklapjai: „Satellit.“ 1840-ban mulattató egyveleg kétszer egy héten. — „Blätter für Geist, Gemüth und Vaterlandskunde.“ 1837—1840-ben egész iven egyszer hetenkint. Hazai irányu tartalmasságáról nevezetes. „Stundenblumen der Gegenwart“ című beszélygyűjtemény. 1840-ben 32-r. Havonként egy füzet jelent meg belőle. Ezek kiadói és szerkesztői brassói nyomtató Göttf. Ános és Németh Vilmos könyvtáros. Félévi ára 2 ft. 40 kr. volt postai szétküldéssel. (Figyelmező 1838. I. 256. 1840. II. 720. — Tud. Tár. 1839. VI. Liter. 445. — Bibl. Ért. 1840. 5. l.)

„Pesther Tageblatt. Zeitschriftliches Organ für Wissen, Kunst und Leben.“ Belletristikai encyclopaediai folyóirat. Kiadó-tulajdonos Heckenast Gusztáv. 1839-ben alapítva, első napilap hazánkban; szerkeszté dr. Saphir Zsigmond Pesten. Landerer nyomdájában 4-rétben (magas fél iv) nyomtatott. Ára félévre 5 ft. postai szétküldéssel. Frankenburg Adolf e lap rendes dolgozó-társa volt, hová magyar érdekekben magyar dolgozókról írt, s e lap német szellemét s a magyarok iránti ellenszenvét sikerült némileg paralyzálni (Uj. Ismeretektár III. 487. Tud. Tár. 1840. Lit. 478. Bibl. Ért. 1840. 5. l.)

„Gazetta Transilvanica.“ Oláh nyelven. 1838. indítá meg Baricz György ezen legelső román politikai lapot Magyarországon, sőt az ausztriai birodalomban. Eleinte igen kis alakban jelent meg, de lassankint növekedett terjedelme és népszerűsége is. Melléklapja: „Focia pentra minte imina shi literatura.“ Nyomatatta Göttf. Ános kiadó. A két lap ára 4 ft. (Tud. Tár. 1839. VI. Liter. 445. 1841. Liter. 491. Vas. Ujs. 1863. 27. sz. 233 lap.)

„Focia Duminece.“ (Oláh vasárnap lap). Fordítás a német Bilder — Heller — Sonntags és Pfenig-Magazin és egyéb folyóiratokból. — Brassóban jelent meg 1837 és 1838-ban; évi ára 4 ft. pp. (Tud. Tár. 1839. VI. Liter. 445.)

„Gazetta di Zara.“ Olasz lap. Zárában 4-rét. 1832—1838. Figyelmező 1838. I. 102. Tud. Tár. 1834. III. 205. 1838. VI. 244.)

„Ephemerides Posonienses statisticae, politicae, oeconomicae, literariae“ mely 1804 apr. 1-én alapítottát Pozsonyban, s azóta szakadatlanul folyt; hetenkint kétszer jelent meg egy iven, 4-r. félív melléklettel 8-rétben, melynek címe „Appendix ad Ephem. Poson.“ Belnay örökösök nyomdájában, s kiadásában. 1827-től Kovács Pál, az alapító veje szerkeszté, ki 1837 elejével „Alveare“ címmel egy másik 8-rétű mellékletet csatolt főlapjához, mely vegyesen latin és magyar nyelven iratott. Miután a „Ephem. Posonienses“ 34 és negyedévig futá pályáját, megszünt 1838. juny. végével és latiumi éremborostyánára hajlott pi-benni. Utolsó évi folyamá 400 példányban nyomtatott. (Pannonia. 1848. II. 1-86 sz. Tud. Tár. 1839. VI. Liter. 444. Jelenkor 1838. II. 213.)

„Annales memorabilium orbis cath.“ Vallási lap. Gyarmathi J. F. szerkesztése alatt jelent meg 1840-ben, hetenkint kétszer, szerdán és szombaton 4-rétben, Beimel József betűivel. — Félévi ára 5 ft. (Tud. Tár. 1841. Liter. 491.)

(Vége következik.)

Mitől függ az emberi élet hosszúsága?

A tudósok legújabb kutatásai szerint három tényező van, mely legnagyobb befolyással bír az emberi élet tartamára, ezek: a) a nem, b) az éghajlat, és c) a foglalkozás.

A nemre nézve mindenekelőtt megjegyzendő, hogy tapasztalás szerint Európában sokkal több fiú születik halva, mint leány. De általában véve a férfiak halandósága tetemesen nagyobb a nőkénel, s pedig azért, mert a nő testének intenzitása (fesz-ereje) az élet minden szakában sokkal nagyobb, mint a férfié. Tekintetbe veendő itt természetesen a két nem különböző szokásai és foglalkozásai is. A férfi élte, bölcsőtől sirjig viharosabb, tehát több pusztító oknak van alávetve, mint a nőé. Politikai szenvedélyektől izgatva, a háboru, a tenger veszélyeinek kitve, állásánál fogva sokkal inkább kicsaponghat, állásánál fogva sokkal inkább kicsaponghat, nem csoda, ha halandósága nagyobb, a különben gyengébb testalkotása, de többnyire kényelmes békében elő nőnével.

Finlayson angol tudós tapasztalásai szerint Európa lakosainak számításánál több élő nő található, mint férfi, noha a halál- és keresztelő-lajstromokból kiténik, miszerint középszámmal, 5 százalékkal több fiú születik, mint leány; csak a 35—50 éveken, mely időszak a nőnél kritikai kornak mondatik, vehetni észre nála némileg nagyobb halandóságot. A férfiak kritikai kora pedig Finlayson szerint 25 és 35 éves közé esik, ekkor levén legnagyobb a férfien halandósága, s ekkor fordulván elő köztük legtöbb öngyilkosság, és pedig azért, mert ez azon időszak, melyben a szenvedélyek leginkább garázdálkodnak a férfi-kelben; ez időszakban, képzelt tehetségük legnagyobb fokra levén eszigázza, a jövő tervöit kóholyak.

Első pillanatra különösnek látszik, hogy a nők halandósága a férfiakon tetemesen nagyobb, mint a városokban, de ez könnyen felgöngyöl, ha azon nehéz mezei munkákra gondolunk, melyeket a pórnök végeznek, kivéve a nap igéző sugarainak és a természet egyéb rontó elemeinek.

Kétségtelen, hogy az éghajlat is nem csekély

befolyást gyakorol az emberi élet tartamára. Legesekelebb a halandóság a mérsékelt földön lakosai közt, s a mérsékelt földön lakosai közt ismét ott csekélyebb, hol az éghajlat befolyása nem szenved a tulespongó civilizatio befolyásától, tehát azon népeknél, kik a műveltségnek még azon fokán állanak, melyben anyai polgárisultság uralkodik, mennyi az élet kényelmesebbé tételéhez okvetlenül szükséges; így például Oroszországban a lakosok számát kellő arányba véve 50 emberre 1 halott esik, Olaszországban pedig 35-re; Svéd- és Norvégországban 47-re egy, Franciaországban 39-re, Törökországban 30-ra esik egy halott; Havannah-ban 33-ra, Battaviában 20-ra. Ebből kitűnik, hogy a forró égő alatt legnagyobb a halandóság, még sokkal nagyobb, mint a hideg földön alatt, noha itt is nagyobb, mint a mérsékelt égő alatt.

Mi az időszakokat illeti, a legnagyobb halandóság a legmelegebb és leghidegebb napokat követő hónapban szokott lenni.

Legfontosabb az élet tartamára a foglalkozás.

E tekintetben érdekes adatokat gyűjtött Casper berlini tanár, ki az orvosok és papok életkorát hasonlította össze leginkább.

Hogy párhuzamait minél tökéletesebben vonhassa, 1000 esetet gyűjtött, me yekből azon szomorú bizonyosság tünt ki, hogy az orvosok ritkán öregszenek meg.

Ha az emberi élet közönséges tartama 70 évek vétetik, az orvosoknak alig egy negyed része éri el, fele pedig 50-ik év előtt hal meg.

Míg 1000 orvos közül 62 év alatt 601 hal meg, ugyanannyi év alatt, csak 345; a papok közül 1000 közt 327 érte el a 73-dik életévét, míg az orvosok közül csak 171.

Hogy összehasonlíthassuk más foglalkozású emberek élettartamát az orvosokéval,

Casper következő táblát készítette:

Papok közt elérte a 70-ik életévét 100 közül	42
Magas hivatal viselői közt	35
Kereskedők közt	35
Ügyvédek közt	29
Művészek közt	28
Tanítók, tanárok közt	27
Orvosok közt csak	25

A költők és színészek közt még kevesebben érik el a 70-dik életévét, t. i. 100 költő közt csak 20, 100 színész közt pedig 19. A színészek tehát legkisebb élettartammal bírnak, mit Hufeland egyrészt igazgatott életmodoruknak, másrészt azon körülménynek tulajdonít, hogy kénytelenek folytonosan egyéni jellemüket eltárgadni.

Ha pszichológiai ok nem forog fenn, a sokoldalulag elfoglalt, ereje aránya szerint tevékeny ember, rendszeren magasabb életkor ér el, mint a teltségben lézengő vagy egyoldalul kiképzés által testileg elkorcsosult.

Casper vizsgálatai szerint 1000 ember közül, ki egy időben született, 50 év után 943 gazdag él még, és csak 655 szegény, 80 év után 57 gazdag és csak 9 szegény, úgy hogy a közép élettartam a gazdagoknál 50, a szegény embereknél 32 év. Az esetleg véletlen tehát, mely a csecsemőt puha vákosoktól születni hagyja, 18 évvel többet ajándékozott ennek, mint a szegénység számadányán született gyermeknek, s az élet tartama még na-

gyobb volna a gazdagoknál, ha sokan az élvezet poharából mérsékletesebben iszának.

Az élet meghosszabbítására szolgálnak: Rendes társadalmi élet, tisztaság, erkölcsiség, jól szervezett egészségügyi felügyelet, szóval a bizonyos határokhá szorított polgárosodás, mely ment minden túlfinomodástól. B.

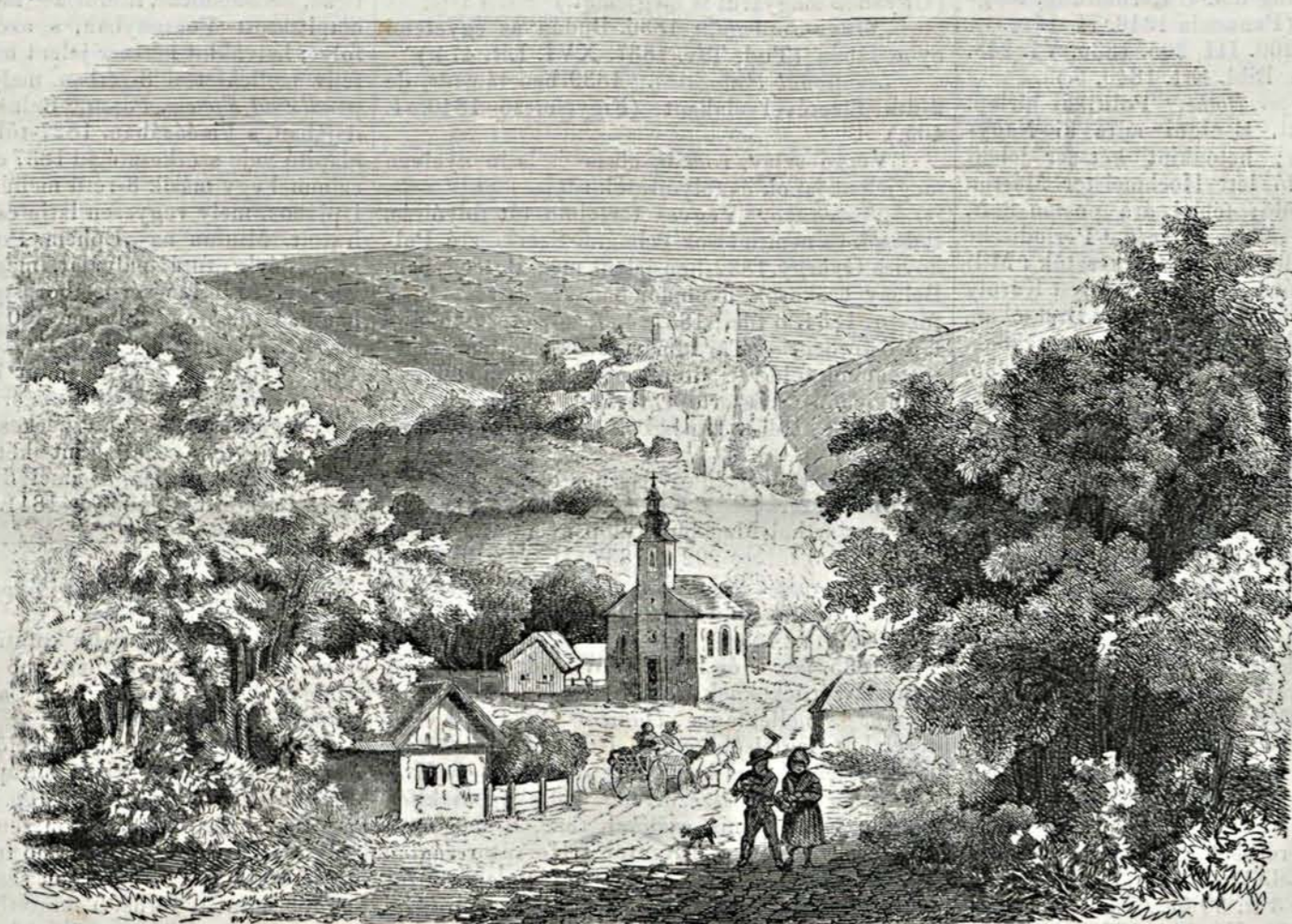
Csóka vára.

Fehérmegyének sármelléki járását a természeti szépségben bővelkedő s történetileg nevezetes vértesi bércek, a legregényesebb vidéké várszolgják.

E szép hegyláncnak egyik legnevezetesebb pontja az ugynevezett „Csóka-kői” meredek, kopár és sziklás hegycsúcs, melynek tetején a hajdani Csóka-kői várának még megmaradt kevés romjai daczolnak az enyészettel, míg déli oldala a megye legjobb borát, a somlaival vetekedő csókai bort termi.

A várhegy tövében egy hason nevezetű kis magyar falu házi területnek el. katolikus anyagyházzal és mintegy 600 lakossal.

E vár eredetéről adatok hiányában semmi bizonyosat nem tudhatunk; de hogy régen fennáll már, az kivülágik V. László királynak egy 1453-

Csóka vára. — (Zombory G. rajza után.)

ban kelt adományleveléből, melylyel e várat a hozzátartozó uradalommal együtt a vitéz Rozgonyiaknak adományozta. — Később a Nádasdyak birtoka és lakhelye volt, a midőn a csóka-kői uradalom már 11 helységből állott.

A török uralom alatt e várban is törökök tányáztak, de 1566-ban julius kezdetével Salm császári tábornok vezérlete alatt, midőn Tata bevételét, s a török őrség felkoncoltatott, a csóka-kői s más várak u. m.: Vithán, Gesztes és Zsámbék őrségei is hasonló sorstól tartva, részint Budára, részint Esztergomba menekültek.

1691-ben Leopold király az egész csóka-kői uradalmat, — mely akkor nem kevesebb mint 40, különböző helység és pusztával birt — a várral együtt Hochburg János főlelmezési mesternek hű szolgálataiért aképen adományozta, hogy az mindkét nembeli utódaira is szállhasson; és ezenfelül még egyszer mindenkorra 60,000 r. ft. otis adott.

E család férfifágban kihalván, hihetlenség házaság útján jutottak birtokába jelenlegi tulajdonosai. A Fehérmegyét érdeklő Jankovich-féle kézirat-gyűjtemény között, a magyar nemzeti muzeum könyvtárában — honnan ez adatokat is merítettem — találtam egyre, melyből kitűnik, hogy 1703-ban még a Hochburg-család birtokában volt, a midőn Fehérmegye akkori főjegyzője Pósfay Ferencz e jóságban levő hidakat és határokat vizitálta. De azontul semmi említés nem

történik, már sem a várról, sem az adomány élvező családról, s így még azt sem mondhatjuk biztossággal, hogy mikor és mely alkalommal lett lakhatlan rommá e vár.

A hagyományokból, melyek az itteni nép ajkán keringnek, még annyit mondhatunk, hogy a török uralom alatt e várban felütötte tanyáját valamely kegyetlen basa népével, és az egész vidéket szünteleni rémülésben tartotta, a keresztényeket, a hol csak lehetett, kizozta, velők szántatott s mindenféle nehéz munkára hajtatta. Így azt állítják, hogy azon roppant mélységű kutat is ásatta a leigázott nép által, mely a vár déli aljában épen a szőlőhegyek kezdetén maig is megvan, s igen jó vízeről az egész vidéken nevezetes.

Nem mesze van ide a kies fekvésű Bodajki fürdőhely, honnan a vendégek gyakran kirándulnak e gyönyörű vidékre, és főképen a csókai várhoz fel, honnan a kilátás igen jutalmazó. Z. G.

Az inség-bazár Pesten.

(Február 11—14.)

Mint Ararat hegyén a bárka nem látott más csak zúgó vizözönt: úgy az alföldnek egykor dús virányin, csak pusztaságot lát a vándor most, ha széttekint.

De mindkettő fellett ott állt az ég, mintha mondaná, hogy földi bajok, szenvedések ellen onnan kérjünk, s nyerrünk vigasztalást. És a hol most az inség terjeszti ki holószármát, kirepül olykor a bárka galambja, hogy a reménytelen-szenvedőknek meg-hozza a vigasztalás olajágait.

A hol legnagyobb a szenvedés, az ég ott van legközelebb. S ez alkalommal is angolok szállottak a földre le-törülni a szenvedőknek könyeit.

Gróf Batthyány Lajosnak özvegye a szükségét szenvedők javára bazár rendezését indítvá-

nyozá a magyar gazdasszonyok egylete néhány lelkes honleánnyal együtt fölkarolta az áldott eszmét, hogy annak sikert és diadalt szerezzenek a fővárosban.

Igy nyerrünk most a nőktől vigasztalást! És volt négy napi vásár Pesten, melyben nagy-lelkű hölgyek voltak a fáradszhatlan árusnők, a könyör hordta össze nagyrészt az árucikket, s a jösvívőség vette meg oly áron, minőt adni szoktunk, ha tudjuk, hogy általa egy életet mentünk meg.

A Lloyd-épület földszinti terme 12 boltra volt osztva. A fűszerezés költségeit az indítványozó és rendező urhölgy jösvívősége térítette meg. A bemenetnél a zöld lombbal s virágokkal díszes előcsarnokban gr. Batthyány Lajos és Damjanich János özvegyei oszták a belépti jegyeket, s e tekintet elég volt, hogy megszentelt hajlékká változzék a terem. A 12 bolt mindegyikében lelkes honleányok forgolódtak, kiknek fáradszhatlanságát jellemzőleg írja le a „Koszorú”:

A bazárban foglalkozó árusnők, szives készségeik, legősztintebb nyájasságuk által, melyben árnyéka sem volt az ugynevezett leereszkedésnek, mely a gőg és hiúság álarcza, leginkább emelték azt az ellenállhatlan közszellemet, mely mindenkit magával sodort. Semmi kimért, semmi mesterkelt, vagy erőltetett. Nem mondom, hogy a női bájak hatalmas segélyei nem voltak a csupa

jóteknységét érzetnek: de nem a legtermészetesebben egyesül e a szíveség és jóság a valódi, mesterkéletlen kellemmel, mely a buzgalom tal- ságaiban sem szűnik meg von-ani és bájolni? — Habár azt vélted, minden urhölgy, ki ott árul-gatt, a legszokatlanabb foglalkozást űzi, midőn bementél egy ily bazárba, kellemesen meglepetve azt kezdted hinni, hogy e sok szép, kellemes és derék hölgy sehol sincs jobban a helyén, mint épen itt. A szokatlant egyszerre a legtermés-zetesebbé láttad átváraszolva. Szeretném ismerni azt, a ki e bazárban járt s mégis más a véleménye.

A bazár előnye közé tartozik, hogy kenyérré változtatja az oly tárgyakat is, melyekkel kü-lönbben nem segíthetnénk az inségeseken. Sokan adták át fölösleges könyveik, képeik, fényűzési czikkjeik egy részét, sok kereskedő hozott kézműiparcikket ajándékban: esztergályos szereket, kalapot, pipát, botot, porcellán-, üvegédényt, cukros csemegét, mely itt azonnal pénzzé vál, s

Zichy Ferdinándnak annyira rendelkezése alatt állott, mintha tanult szakja volt volna.

Még tőre korlátal kétfelé választott terem egy áttelens boltjában, hol gr. Zichy Jánosé és gr. Degenfeld Berta k. a. férfi divatcikkje eladá-sával foglalkoztak. — Mindkét árusnő a kész-ség s szeretetteljes nyájasság megtestesülése. Ezen bolt egyike azoknak, melyeknek történetük van, oly eseményekben gazdag történetük, melyek az egész bazárt nevezetessé teszik. Az aristocrazia és nem aristocrazia férfi része itt vetélkedett kimu-tatni áldozatkésztségét, vagy tréfás alkudozás által kényszeríteti a hölgyeket beszédre: minden sa-zok a kedély és szellem megannyi szava volt, melyet sokan nagyon drágán fizettek, de ép oly örömet adtak. Kivált a vagyonosságokról a höl-gyek előtt ismert férfiak itt a legajánlatosabb alkukat tették. A hölgy kezébe fogott egy ki sem látszó árucikket, s oda nyujtá egy ismerő gróf-

Bl...., másik L....s urnak jutott. Mindenik száz forintot adott érte. Azonban történetek olcsó vásá-rások is. A hölgyeknek volt bizonyos kereske-dői tapintatuk. Az idegenből is kinézték erszény-beli tehetségét. Láttunk igen egyszerűen öltözött gazdag embert megjelenni egy bolt előtt, kit az árusnő soha se látott. A hölgy észrevette, hogy az egyszerű külső nem kényszerített, hanem csak a gazdagság önkéntes álarcza, — s tíz forintot kért tőle oly tárgyért, mely másnak két-három forint volt. Ugyanazon boltban paraszt leányok vettek selyemkendőt bolti áron alól fizetve.

A közfgyelmet s csaknem bámulatot ép oly mértékben, ha még jobban nem, a falatozó bolt vonta magára, hol egy nagyon szép fiatal hölgy csinos pinczérn ruhában — azaz nyakig érő fe-hér előkötőben, süteményt, pástétomokat, sert, bort és liqueuröket árult. E lelkes, ügyes és valódi magyar hölgy Odessalchi hercegné volt. — Buz-galma, még pedig elejétől végig nem hogy lan-

Az inség-bazár egy része Pesten (febr. 11—14-én).

a pénz pár nap alatt készen kisült kenyér képé-ben érkezik meg némi legnagyobb inségben szenvedő falu szegény családjaihoz. — Hány csa-lád nyomorát enyhíté csak Dedk Ferencz nagy hazánkfának kezemunkájá! Sajátkezűleg faragott számos papir-nyomatató követ. E nagy izlés-sel és finomul eszizott és díszített fényűzési czikk-nek árát sem szabták. A vevő tetszésére volt bizza, hogy ily becses emlék értékét meghatározza. — A kiknek kevesebb pénzük volt, kegyelemből sem kérdőszököknek ára iránt — sokan csak látni akarták. E czikknek azonban jó kelete volt. — Harmincz, ötven, száz forintot kelt darabja, — nem az érték, hanem a vevő tehetségének árán-nyában. Egy bolt az általa faragott pipáról volt elnevezve: „Dedk pipájához.” Ez Zichy Ferdi-nándné és Karácsonyi Ferenczné boltja volt. A firmán kívül ide vonzá a vevőket az árusnők rend-kívüli ügyössége s a kereskedői fogások azon ki-merithetlen gazdagsága, mely a szellemes gróf-

nak. Ötven forint az ára — úgy mond. Hiában akarta a vevő először látni a tárgyat, — hiában szabadkozott. Ki kellett venni az ötven forintot s átadni. Az árusnő kezében két arany ing-gomb volt. Ugyanezen boltban nevezetesebb vásár is történt. Egy másik főur a legértékesebbt kívánta, a mit az árusnőleg alkalmasint meg fog tagadni.

Hogy tagadná meg ő? — s mit kíván? — Egy csókot, volt a válasz. — Az már nagyon drága lesz, mond a hölgy, de a szegény inségesek érde-kében olcsón adom, — ár csak ezer forint. A lo-vag a legnagyobb készséggel adta át az ezer fo-rintot, s a hölgy szintoly elfogulatlan szíveséggel fogadá el a csókot is. Egy gróf, kinek nje szin-tén árusnő volt, fölhatalmazá őt, hogy olcsóbban is adhat csókot. — De némi szegénységre mutat vala lovagjaink részéről, hogy a más ötletére szor-uljanak. S valóban mást-mást találtak ki. A két gr. D. kisasszony nyakán viselt kis kendőjét egy-szerre vették még két különböző boltban: egyik kádó, hanem még nevedő buzgalma, felül áll minden magasztaláson. Mellette versenyzett buz-galomban Baumgartenné asszony és gr. Degenfeld Emma kisasszony. Nagy tolongás volt a szomszéd nagyobb bolt előtt is, melyben Holláné assz. mellett gr. Révay Sarolta és gr. Königsegg Irma kisasszonyok sors-jegyeket kínálgattak. Tíz sorsjegy volt egy forint, Ha szám volt a tíz közül valamelyik papirdara-bon, a vevő nyert valamely értékes tárgyat, — néha pedig egy protestáns hölgy katolikus képes imakönyvet, egy más nő egy palack champagnét, egy fiatal nőten ember gyermek-játékszert stb. A vásár itt egészen árverés jellemet öltött a ki-áltások s nagy zaj által, — még a dobszó sem hi-ányzott. A roppant mennyiségű ajándék többnyire kisorsolás után ment el, s a sorsoló bolt jöve-delme a legnagyobbak közé tartozik. Az utolsó nap, vasárnap délután, majd az egész közönség a kisorsoló boltok előtt pontosul össze.

Megemlítjük még gr. Keglevich Béláné és Kollerné assz. papír- és photographia-kereskedését; gr. Andrássy Gyuláné és Herzfelder V.-né assz. cukrászatát, Polgár Zsigmondné és Balla Ilka kisasszony fűszerkereskedését — s azt hiszik a fentebbiekben híven előszámoltuk a leglátogatottabb boltokat.

Az áruk természetétől függött nagy részben az, hogy egyik boltot jobban látogatták, mint a másikat. A könnyebben hordozható tárgyaknak nagyobb keletjük volt. H. gy a fentebbiekben néhány boltot különösen kiemeltünk, csak azért van, hogy mint hű történetírók, kötelességünknek tartottuk azt emelni ki, a mi a „bazar” jellemzésére szükséges. A többi boltokban is elég volt a vevő, s a többi áruhölgyök áldozatkészége, szivesége is meghaladja magasztalásunk mértékét, sőt lényeges kiegészítő része volt e bazar kellemes és feledhetlen benyomásának, — s az egész harmóniájának hiányos volt volna nélkülük.

Ennélfogva nemcsak illembeli, hanem krónikáiról hibát követnénk el, ha felednők említeni gr. Bethlen Józsefné s Braun Alajosné (született Szentiványi assz.) különféle női és férfi divatcikkeket tartalmazott kereskedését; a lelkes gr. Pejacsevics Pálné (született Prandau) és Simighné asszony porcellán-, Kralovanszky Györgyné és Herzfelder Adolfné üvegáru boltját. B. Orczy Thekla azt választá, a mi különben is szeretete tárgya: a könyveket és képeket; mellette árult Schoosbergerné asszony. Ugyanezen boltba szorultak a szivarok is. Illatszerek, virágok s más apróságok Joannoviczné assz. (született Zlatkovics Irén) és Vitaliszné asszonynaknál voltak találhatók s e kereskedés is a látogatottabbak közé sorozható.

A nők fardalama nem volt csekély e szokatlan munkában. Utolsó nap sajnálattal láttuk hiányozni B. Orczy Thekla k. a-t és Pejacsevics grófnét, rosul létük miatt. Utóbbi azonban gyöngékedése dacára is megjelent később állomását, buzgalma bizonyosságát. Utolsó nap számos új segéd is érkezett, kik közül legyen szabad csak B. Eötvös József leányait említenünk.

A siker, mely e fardatlan lelkes ünfeláldozást követé, föllült minden várakozást, mert a szenvedők javára 36,433 ft. 9 kr. gyűlt össze, mely összegből 35,000 ftot a következők osztottak ki:

A pestvárosi kenyéregylet részére	1000 ft.
A pestmegyei szülőköröknek gr. Keglevich Béla kezébe	1800 „
A torontalmegyei szülőköröknek gr. Bethlen József kezébe	4500 „
A temesmegyei szülőköröknek Damaszkín János kezébe	2800 „
A aradmegyei szülőköröknek b. Simonyi Lajos kezébe	2000 „
A csanádmegei szülőköröknek Náray Tamás kezébe	2000 „
A csongrádmegyei szülőköröknek gróf Károlyi Sándor kezébe	2000 „
A békesmegyei szülőköröknek b. Wenckheim Béla kezébe	2000 „
A biharmegyei szülőköröknek Tisza Kálmán kezébe	1000 „
A szabolemsmegyei szülőköröknek Kállay Emmánuel kezébe	1700 „
A hevesmegyei szülőköröknek gr. Szápáry Gyula kezébe	3400 „
A hajdukerületi szülőköröknek gróf Degenfeld Imre kezébe	1600 „
A nagy-kunsági szülőköröknek Kelemen Albert kezébe	2400 „
A kis-kunsági szülőköröknek b. Orczy Béla kezébe	2000 „
A jászmegei szülőköröknek báró Orczy Béla kezébe	2000 „
A bácskémegyei szülőköröknek gr. Zichy Nép. János kezébe	1000 „
A borsodmegyei szülőköröknek b. Vay Lajos kezébe	1000 „
A zemplémmegyei szülőköröknek gróf Andrássy Gyula kezébe	800 „

A pesti bazar szép sikere, ohajtjuk, hogy a vidéki nagyobb városok hűlgyeit is nemes versenyzégre költse fel. Csak kezdeményezé kell, s megvagyunk győzölve, hogy a siker sehol sem fog elmaradni. Lelkes honleányokban hazánk minden része gazdag, s ha csak néhány szenvedő szükségét sikerülne is enyhíteniök, nemes fűradoxásikra a közelsímerésen kívül hervedhatlan korszort tűznie az öntudat, mely a jöttnek legzsebb jutalma.

Egy kis megjegyzés az „Alföldi népbabonák” című gyűjteményre.

(Vége)

Nem tudom, mennyiben foglalkozott Sz. A. ur a „magyar Mythológiával;“ mutatványában nincs reá hivatkozás, meglehet, hogy majd gyűjteménye teljes kiadásában számolni fog kufföröl, s így még igen korán volna, azt szigorú ítélet alá vonni. De jó szándékkal eleve is megjegyezhetjük, hogy az Ipolyi Mythológiájában kijelölt tud. alap mellőztével igen hiányos az ilyes foglalkozás. Ha már valamihez hozzáfogunk, legyen annak kezelése minél czélszerűbb és sikeresebb. E jóakaró figyelmeztetéseknek talán még némi hasznát veheti Sz. A. ur; ha pedig fölösleges volna ez előleges óvakodás, annál jobb. De ha balértelemlre adott okot, saját magának tulajdoníthatja. Ugyanis olykor egyes elejtett szavak is balhírre hozzák az író. Így például Sz. A. ur mutatványának első szava azonnal ellene látszik tanusítani.

„A tudatlanság századaiban igen nagy befolyású volt a népre s annak erkölcsi s szellemi életére a boszorkányság.“ — E mondat két első szavára is hosszú megjegyzést lehetne tenni. Főleg azt kérdezhetni magy nyugodtan, melyek azok a tudatlanság századi ajiaktól véve? Mert hogy a középkort szokás így nevezni, azt tudjuk, és pedig kik amugy igen nagyoból és nagyon is fölületesen tanulják a történelmet, azt az egész középkort, mely évezredet át annyi változáson megy át, egy huzomban mind a legvakítóbb sötétségbe süllyesztik, melynek ellentétét aztán az új kor persze, mint a tudományos felvilágosultság boldogító kora tekintetik. Csakhogy az alapos tanulás már mindinkább szánakozólag hallja az efféléit, minél nagyobb mérvben éri ennek a szörnyen felvilágított 19-ik századnak roppant boldogságát, s minél sürűbben fedtetnek ki a sötét középkor romjaitól olyasféle művek az élenkülő tudományos bűvárlat által, melyeknek csak kellő felfogásához is vajmi gyöngének mutatkozik az ujkor gögös szelleme. De minderről az igaz való érdekében elfogulatlanul s részrehajlás nélkül ítélvé, s nem fölületes általánossággal hadonázva igen sok mondati való volna; tehát ezennel röviden csak annyit, hogy bizony a tudományos felfogás e tárgyról kissé másképp emeli ki szavát, legalább nem úgy sekély általánossággal és határozatlan odavetéssel tolja azt valamely bizonytalan tava századok nyakába: hanem előadja a birtokában levő adatok nyomán, hogy legalább a megközelíthető kutfők szerint ekkor és ekkor. itt és itt, ilyen vagy olyan mérvben nyilatkoztak e vagy ama eszmék, balhiedelmek, e vagy ama szokások, e vagy ama népszokály körében. Mert ne higgye Sz. A. ur, hogy csak a szegény pór nép közt tenyészi: a babona, ál- és tévhit, és mindezek csak bizonyos tudatlan századokban. Ugyan mikor és hol nem volt tudatlanság, balhít és babona? — Eziránt az asztalomtatás és szellemkopogtatás stb., mely mint tudja van, Amerikában irodalmi organumokkal is bir, elég tanúságot tesz napjainkban.

Tehát a komolyan tudományos kezelés ama régi jó szabályt követve: Bene docet, qui bene distinguit, — tartózkodik azon hanyag oda-talalgatásaitól holmi zagyaléknak, mi innen onnan s kitudja honnan amugy nyeglék módjára könnyen összeöntögethető az e nemü számos külföldi gyűjteményekből. Ha a tájat s kort nem határozuk meg szabatosabban, hanem csak úgy: „hol volt hol nem“, „a mikor volt, akkor volt“, „modorban nagyolgatunk: akár egész köteteket állíthatunk össze csakhamar, reafogva, hogy „alföldi vagy felföldi babonák, vagy magyar népszokások“ stb. Csakhogy biz így, elhíheti a szives olvasó, az ily szedett-vedett zsákmánynak népünkre terítésével nem nagy szolgáltatást teszünk a hazai népménekek, sem átalan a tudományának. A lelkiismeretes bűvár hiteles számadásával igazolja adatait és módot nyújt a kétkedésnek az utánnyomozásra.

Ipolyi A. Magyar Mythológiája minderre elég tájékozással s alaprólalul szolgál: ha az újabb gyűjtők ennek ignorálásával lépnek ki: baltul nyulnak a dologhoz. Ez pedig nem mutat haladásra; anachronismuskak vagy rákhaladásnak nevezhető ez inkább.

Ipolyi A. Magyar Mythológiájának. Ellészava s kufföröl való számolását, meg legalább a XIII. és XIV. fejezetét nagyon ajánlanám figyelmes átvilágításra, a hol a többi közt kimutatták az eddigi törekvések, s egyszersmind szemintések is

adatnak a még hátralevő teendőkre nézve, minők volnának egyebekben kívül tán — különösen a szóban forgó babonák illetőleg — az ott érintett boszorkánypörök részletes gyűjteményeinek összeállításai s kiadásai is, ugymint melyek többrányban hiteles kufföröl szolgálának a tud. vizsgálódásnak. S ezek tennék alapját az e nemü további nyomozgatásnak.

Hogy e tekintetben egyebekben kívül a Magyar. Myth. 416. lapján (l. I. jgyz.) és 586. lapján említett Karcsei G. gyűjteménye is szolgálhatna némi adalékkal: az ugyanott nyilvánított megjegyzések látszanak tanusítani. Ugyanis a Magyar. Mythológiában csak részleg felhasznált Szegeő boszorkány-pöröknek általam gondosan készült másolata, teljesen, ugy mint az másutt nem lehet, — a Palugyai Imre által (l. Magyar. orsz. leírása II. köt.) közölték kiigazításával is, — mindeddig birtokomban van, és a hazai tudományos akademiának, ha kiadási szándéka volna, (mintegy 5 ivre terjedne nyomtatásban) könnyen rendelkezésére is áll. Ugy vélem, hogy ilyes gyűjtemények kiadásával a szaktudomány többet nyerne. — Olvasóba öltött kidolgozásból tud ugyan már az olvasó-közönség is holmit a szegedi boszorkány-pörökről: de a dolog okmányából más tanulás is nyerhető.

Különös, hogy e pörök épen a „bölcsezi századot“ sújtják nálunk a tudatlanság vádjával és különösen azon vidéket, melynek a történelmi adatok szerint már fényesebb múltja is volt, mint jelene, még pedig a sötétnék nevezetett korban! De ez is csak a fönnb érintetteket igazolja, hogy az általános jellemzések keveset vagy mitsem mondók. Minőföggva, ura meg újra az alapos vizsgálódást és igazi tudományt sürgesük, roszalvai a felületeséget mindenütt, még a csekélyeseknek látszó tárgyakban is. Az igazság ilye megérdemli, hogy érte sokat fáradjunk és túljunk. Szabad legyen reménylenem, hogy e jószándéku sorok nem fognak félreírtezt szülni.

Karcseyéki G. S.

Egyveleg.

— (A gyémánt mint furó.) A gyémánt legújabb időkben, mint kufföröl használtatik. Ehhez alkalmazása Leschott ur által megkísérteztet. Ugyanis az ifj. Leschott egy alagut hajtásával az Apennineken levén megbizva, munkája előrehaladását az ottani homokkó által nagyon gátolva látta, mely kö nem annyira keménysége, mint rugékonysága által dacolt a furással. Az öregebb Leschott, a ki egy genf örügyáru volt alkalmazva, ezen akadály elhárítására azon indítványt tette, hogy a közönséges vas- vagy acél-furó helyett, a fekete gyémánt, mely közönségesen Braziliának Bahia tartományából hozatik és az órák kövek közörlítésére használtatik, mint furóél alkalmaztassék, a mi megkísérteztetvén, azt eredményezte, hogy egy óra alatt a legkeményebb Mont-Blanc granitban 1 2/10 meternyi mély furólyuk 4 1/10000 meter átmérővel furatott. A közönséges furóeszközökkel ezen munkát két ember csak két nap alatt végezhetné volna. Mintán próbákép összesen 25 meter furólyuk ezen gyémánthegyekkel ellátott furóval furatott, a gyémántok alig látzóttak elkopva. A gyémántok erteék, mikor az őrök hengerlaku furóra, vagyis ennek végré illesztettek, 135 frank, tökéletes lekoptatásuk után erteékük 100 frankra száll. A bányászat és vasut vagy másféle alagutaknál ezen új találmány, ha ugyan gyakorlati alkalmazása észszerűnek találtatik, nagy munka-gyorsítást idézhet elő.

— (Az arany termelés mennyisége.) Az egész ismert földön termelt aranyak mennyisége, Kalifornia aranytelepei felfedezése óta megnégyeszeződött. 1846. ében termeltetett Amerikában — (Kalifornia kivételével, a hol akkor még nem ástak aranyat) — 32,800,000 dollár; Oroszországban 18,000,000 dollár; Európa többi részeiben 6,600,000 dollár; Azia, Afrika stb. 4,600,000 dollár. Összesen: 62,000,000 dollár. — 1862-ben pedig Amerikában (Kalifornia 70 millió) 144,000,000 dollár; Oroszországban 22,000,000 dollár; Európa többi részeiben 6,800,000 dollár; Azia és Afrikaiban 5,775,000 dollár; Ausztráliában (Uj-Seelandnál) 93,000,000 dollár. Összesen 271,575,000 dollár. Ezen összeg 580 millió é. ért. forintot képvisel.

— (Vasut a jég hátán.) A Mississippin át a mult hóban a teherszállítást a jégre rakott sineken eszközölték, s a gőzmozdony minden baleset nélkül robogott a hatalmas folyam jégburkolatán keresztül.

T Á R H Á Z.

Egyház és iskola.

** (Gymnaziumi pályadíj.) Az esztergomi kaszinó az ottani gymnasiumi ifjuság közt öt darab arany jutalmat tűzött ki a következő pályakérdés megoldására: Adassék elő értekezés, vagy történelmi elbeszélés alakjában Magyarország helyzete Sz. László korában. Beküldési határidőül május 31-ke van kitűzve. Szép ösztön az ifjuság munkásságának fejlesztésére.

** (Az izraelita iskola-alap) hova fordítása s főleg egy rabbi-iskola föllállítása tárgyában, mart. 31-én az országos kormánytól, izraelita bizalmi férfiakból egy bizottmányt üll össze, melyben a következők vesznek részt: A világiakból: Schosberger és Pozner urak Pestről, Pappenheim Pozsonyból, Geiringur Stomfáról, Singer Tatról, dr. Deutsch Gyórból, Kaia Kassáról, Weiner Szántórol, Grünbaum Temesvárról; a rabbinatsból: Steinhart Aradról, Brüll Pestről, Hirsch O-Budáról.

Ipar, gazdaság, kereskedés.

— (A hűtőszék Posten.) Fővárosunkban a kedden és pénteken tartani szokott hűtőszék alalmára a belváros partjai zöjvre a következőleg lesznek rendezve: A városházterlen árulni fognak a kenyeresek, virágárusok, vadárusok, zöldségárusok és női czipészek. A városház déli oldalán, a tejárusok, füstölthúsárusok, gyümölcsösök. A templomtéren s a káposztárusok, hüvelyes-veteményárusok, zöldségek, paprikárusok sajtarusok, baromfiárusok, burgonyárusok. — A kegyesrendi utcáskában: molnárok, gyümölcsösök, s zöldségek. — Az al-duna részen a görög templomtól lefelé: rőfös kereskedők, czipészek, játékszerárusok, tojás- és dinyne- stb. zöldségárusok, és halárusok. — A kötő-utcában: csizmadia, és szentképek árulói. A templontér déli részén: füstölthúsárusok. A lelkes-utcában: zöldségárusok. A hátteren: halárusok, disznóaprólékárusok, kádárak, szalmazák-készítők, rákárusok és szitások. A dunatezők: kosárkötők és zöldségek. A kemény-szabó-utcában: baromfiárusok, zöldségek. A rozátteren: kefekötők, czinóntók, szűcsök és gyermekszabók.

— (A keleti marhavész) a román-bánsági-erred területén, — hivatalos tudósítások szerint, — még 7 helyeségen uralkodik, hol 75 db. marha van, mint veszbeteg, kimutatva. A vész utáni összes veszteség 3314 darab rug. Tekia szerb határ-helyesében a keleti marhavész újra kiütvén, a vészesez helyről hajtatandó valamennyi állatfajakra nézve a teljes határozatát, a Dunaféjedelmégre vészmentes helyéről behajtandó szarvasmarhákra nézve pedig a 15 napi vesztéglés rendeltet el.

Közintézetek, egyletek.

** (A magyar tudományos akademia) megnyitási ünnepi és természetudományi osztályainak e hó 22-én tartott ülésében Than Károly lev. tag értekezett a szabályellenes túrfogatu gőzököröl, s értekezlete alatt egy elmés kísérletet köldésére magyarázatára ott a gyűlésben végre is hajtott. Ezután Szabó József lev. tag ajánlott fel az akademiának térképeket, melyeket a londoni viládkiadítás titkáratól, Jerviatól kapott valamely nemzeti intézet részére. A térképek jobbra kevésbé ismert keleti földdarabokat ábrázolnak. — Végre Pólya József r. tag mutatta be saját természetudományi műszótárát s Hradszky József plebános méhbonzótánát rajzkölb. A mely bíralat alá fog bocsáttatni; aztán szölozt még az inségi leveseköl, félkérven az akademiát, hogy e fontos, időszerű kérdésre nézve ő is jelentse ki véleményét. — A titkári jelentések közöl Duka Tivadur hazánkfa Maltaból küldött levelét említtük föl, melyben írja, hogy székfoglaló beszédét a tavaszszal személyesen reményli benyujtatni.

** (A nemzeti színház első nyilvános számadása.) Egy polemikus színezetű czikk, mely a „P. N.“ hasábjain a nemzeti színház bajait tárgyalja, ritka nyulat ugrotat ki a bokorból. A nemzeti színház jelen pénzállására vonatkozó nyilvános számadást értjük, melyet ez intézet igazgatója a következő tételekben tett közzé: „Bevételt. Régi deficitet törlesztésére 32,572 ft. 23 kr. Az 50 évi ségely; ből 46,051 ft. 69 kr. Bevételek összesen 78,623 ft. 92 kr. — Kiadás: 186 2/3 színházi évi tulkiadás fedezésére 12,118 ft. 40 kr.

1862. év decz. 31-én fölvetet előleg visszafizetésére 10,000 ft. Az országos ségelyből e folyó színházi évet illető első évnegyed, még 1862. évi sept. 15-én fölvetet előleg visszafizetésére 4200 ft. Tökötörlesztésre s kamatfizetésre 18,062 ft. 89 kr. Régi számlák és 12 évi házbér-jövedelem-adó fizetésére 6035 ft. 75 kr. Faust opera kiállítása 11,892 ft. 46 kr. Folyó kiadások pótlására 15,714 ft. 42 kr. Kiadás összesen 78,623 ft. 92 kr. — A még hátra levő fizetések pótlására az igazgató rendelkezésére áll még: A fejedelmi ségelypénzből 3948 ft. 31 kr. Az országos ségelypénzből 2400 ft. Egyéb biztos bevételekből 1000 ft. Összesen: 7348 ft. 31 kr. — Ez összeg a napi fövelmekkel együtt fedezni fogja még e folyó évből hátra levő haterhi kiadásokat. Ezenkívül még azt tudhatjuk meg, hogy a drámai színház évi díja 42,724 ft., az opetái személyzeté pedig 36,450 ft. Bármily kevesse részletes is különben e kimutatás, üdvözölnök kell, mint első nyilvános számadást e nemzeti intézet pénzügyi állásáról, s ohajtjuk, hogy feltett nemzeti intézetünk igazgatóságának ez eljárása, mint olyan, mely a nyilvánosságnak is szemébe nézni mer, ezután is évről évre ismétlődjék.

** (A selmeczi bányász- és erdőszakademiának) jelenleg 237 tanulója van, nevezetesen 163 bányász és 74 erdősz. A bányászok közül a magyar korona tartományából való 57, Cseh- és Morvaországából 54, Gácsország- és Szilésziából 28, az osztrák-német tartományokból 20, Olaszországból 1, Bajországból 1, Hamburgból 1. Az erdőszök közül magyar tartományból 62 cseh és morva, 15 szilészi, 1 gácsországi 1.

** (A kolozsvári múzeum-egylet) nagy gyűlése e hó 15-én folyt le gr. Mikó Imre ő nunga elnöklete alatt. Az előlki megnyitó beszéd után a jegyzőkönyv., levéltár és pénztár átvizsgálására két bizottmány kinvezése következett. Ezután a titkári, pénztárnoki, igazgatói s könyvtárnoki jelentések jöttek. A közgyűlés egyike volt a leglátogatottabbaknak, s a közönség a különböző jelentéseket a legnagyobb érdekekkel hallgatta végig. Délután Pávai Vajna Elek és P. Szathmáry Károly tudományi fölovasásokat tartottak. Az első „A közelebb lefolyt két év alatt Central-Európában s illelőleg Magyarhonban tett természetrajzi körutam vázlatá“ cím alatt érdekes és sokoldalú ismereteket tanusító fölovasását a hallgatóság, melynek tagjai közt nők is voltak, nagy tetszéssel fogadta. Ugyan ez alkalommal a fölovasót egy általa földeztett nővényt is mutatott be, melyet a köztisztelőben álló muzeumi elnök nevére keresztele, — továbbá egy ritka madárfajt, melynek eredeti hazája Azia, nemzünk bölösője lenne. — P. Szathmári Károly egy árpádkori emlékről értekezett.

** (A kolozsvári kisgyűlés pénztáregylet) e hó 14-én tartotta közgyűlést. A jegyzőkönyvből kitűnik, hogy az egylet a mult évben 523 taggal szaporodott s jelenleg 1714 tagot számlál. Hasonlókép szaporodott forgalmi tőkéje is. mely 1858-ban 10,923 ftal indúlván meg, ma már egynegyed millió forint körül áll. Az egylet üdvös működéséről tanuskodik azon tény, hogy a kölcsönzött összegek e mult évben 873,869 ftot tettek, nagyobb részt 50 és 300 ft. közt mozgó, három hóra szóló váltókra.

Balesetek, elemi csapások.

** (Gyári baleset.) Neuschloss fűrészfolyárában a napokban egy nő egy fogakerékbe akadt s a szó teljes értelmében összezuzott. Megmenteni lehetetlen volt.

** (Szerencsétlen lövészek.) Nyiregyházaon e hó 15-én több ur és polgár, a határukön levő erdőben vadászatot tartván, ez alkalommal egy tehets polgár egyetlen fiat az egyik vadász szerencsétlenségéből agyonlötötte. — Debreczen mellett hasonló esett történt. A halápi csöz két pandurral együtt mulatván, lakását azoknak éjjalszálul följánlotta. A mint hazafelé közeledtek, a csöz barmámor fejében az szerencsétlen gondolat bántott, hogy jóvés által kellene jelt adni a kapu fölynitására. Epen azon pillanatban, midőn pisztolyát elsütötte, az egyik pandur lova megugrott, s a golyó a pandur fején furódott keresztül.

** (Két gyilkosság.) A mint bennünket P. Kócsról értesitenek, Szabolcsmegye Egyek községében közelebből két gyilkosság történt. Ugyanis a mult karácson estéjén kártya mellett mulatván az ifjuság, ott egyik legény pajtását szerelmfél-

tésből pisztolyal agyonlötötte. — Farsang utolsó vasárnapján pedig a korcsmban muzsika szó mellett mulató szabadosság katonák a közeگی birót verték agyon, mert a zenét tölök esti 10 órakor meg akarta tagadni. Ez alkalommal a törvénybíró is leverték, s egy éji őrt szintén súlyosan megesesítettek, s bár e két utóbbi majd csak kiheveri sebeit, de a közegebíró már azon este 11 órakor tífőre került. Szomorú bizonyosság ez az egyeki ifjuság erkölcsi sülvedéséről, mely az öregek buzgó vallásosságán, a műveltebbk dicseretes erényein, s derek papjuk, Tárkányi Béla üdvös tanításain okulni, fájdalom, épen nem látszik hajlandónak.

Mi újság?

** (Volkmann Róbert hangversenye) e hó 21-ke a muzeum diszteremben egyike volt a legelvezetudusabbnak, melyek közelebb előfordultak a fővárosban. Az új szerzemények, melyek ez alkalommal be lönek mutatva, a szerző nagy alkotó erejének újabb bizonyágái voltak. Legnagyobb elismerést vívott ki a valóban megragadó szépségű symphonia, melynek minden kiválóbb helyét viharos természetnyilvánítás követte. Az „éji dalt“ melyet Hofbauer Zs. kisasszony énekel, közkíváratra ismételti kellett. A közönség a szerző többszörös kihívással s zajos tapsokkal jutalmazta.

** (Jótkönység.) A pesti kereskedelmi akademia tanári testülete elhatározta, hogy fizetéséből február, március és apríl hónapokra, havonkint 42—42 ftot ad a hazai szülőkörök ségélyezésére.

** (Külhoni ségely a szülőkörök számára.) Angolországból közelebből 30,000 ftnyi összeg érkezett az alföldi szülőkörök fölegelésére. A társulat, mely azt gyűjtötte, emberbaráti józsi visüegéert fogadja a szenvedők közsöznetét.

** (A testvériség egy szép nyilatkozata.) Mint a „P. L.“ írja, Török-Sz.-Miklóson a kath. templomban itt Pesten elhunyt s temetett izraelita nagykereskedő Holtscher Baruch temetése alkalommal harangoztak. E tisztelgést, az említtet kath. község az elhunytnak a község iránt tanusított jótkönységüért tette.

— (Olvasókör Petneházán.) Szabolcsmegyei Petneházáról azon tudósítást veszzük, hogy ott az inségek értelméig képviselő birtokosok, — a helybeli lelkes és a közkedvessegy bíró ifj. Dreyenják Ferenc felszólítására í. hó 18-án fölévő olvasókört alapítottak. Tagsági díj 4 ft. Dreyenják F. ur közölványul átengedé igen diszes magánkönyvtárát is.

** (A megszavazott 20 millióny kötekből) az inségek javára ismét két milliót telkes fölylová, mely összeg felét községek közt osztják ki a vagyontalan lakosok ségélyezésére, felét pedig a szállakásban levő kisebb birtokosoknak kölsönzik. A községek számára szánt egy millió ft. kiosztása, — a „S.-ny“ kimutatása szerint, — a következőleg történt: Aradmegye kap 100,000 ft., — Bekésmegeye 50,000 ft., — Bihar megye 30,000, — Borsodmegye 30,000, — Csanád megye 50,000, — Csongrád megye 50,000, — Heves megye 110,000, — Krassó megye 50,000, — Pest megye 10,000, — Temes megye 200,000, — Torontalmegye 220,000, Zemplémmegye 20,000, — a Hajdukerület 300,000, — a Jászkukerület 50,000 forintot.

** (Nemes adományok.) Zmeskál József elhunyt gyári ügyvéd, végrendeletében a magyar tudományos akademia 3000 ftot, — a nemzeti színház nyugdíjintézetének 1000 ftot, — a nemzeti muzeumnak 1000 ftot, — a győri ev. iskolák és az ottani szegények részére külön-külön 1000 ftot, — a zenedének 100 ftot, — s így jótékony czélokra összesen 7100 ftot hagyományozott.

** (Egy kis félreértés.) Az „Üstökös“ politikai cismadája a következő fu esa történetet beszéli el. Egy itteni asszony, kinek fia egy a schleswig csatatéren induló ezrednél szolgált, levelet kap egyik prágai ismerősétől, melyben az tudatja vele, hogy a Pistának a teste hoinapatán érkezik meg Prágába, siessen, ha lehet. A szegény anya kétségbeesetten siet fel, s a mint Hohenstadtnál waggont változtat, ki ugrik nyakába? Pista fia, ép egyszersében. A jó asszonyosság holtestet értett a rövid tudósításból; pedig hát hadtestről volt a szó.

** (Névamagyaritás.) Felsőböl engedély mellett Anker Gyula, baranyamegyei csendbiztos, vezetéknevét „Horogonyi“-ra változtatta.

** (Babonás kupaktanács.) Ötveny-Szigeten közelebről mint a „Gy. K.“ írja, különös babonás eset fordult elő. Elveszett egy mándli, s e miatt összeült a kupaktanács. Tanakodtak, dicsőiztek, mint lehetne a tolvajt kitűzni, anélkül, hogy a meleg szobából ki kelljen mozdulniok. — Végre nagy bölcsen abban állapodtak meg, hogy hivásának össze a szomszéd gyermekei, állitassanak körbe s a melykhez a kör közepén megpergetett új rosta kerül, az a tolvaj. A szegény fiú, kit a véletlen kijelölt, sirt, rimázkodott, hogy ártatlan, de a kupaktanács újabb végzése lón, hogy kötések „farkas-bogba,“ akasztassék föl, s csak midőn már kékülni kezd, eresztessék el, s hasonló kínzásokat szenvedjen mindaddig, míg bűnét be nem vallja. Azonban az érdemes kupaktanács tagjai elfogattak, s ellenök a vizsgálat foly.

** (Jótekonny tánczvizgalom.) Ritka talán nem is létezik már oly hely a hazában, mely a szükséges szenedők testvérek inségének enyhítésére ne keresett volna alkalmat különböző módokon összehordani a jótekonnyág filléreit. A farsang folytán különösen a tánczvizgalom rendezése látszott e célra legkétszertőbb módnak. Hogy Tolnaggyben a búkösdiéknél is legyen alkalmuk némileg hozzájárulni a jótekonny céhez, — a mint nekünk e helyről írják, — Róza István peblanos ur ott e hó 8-ra egy tánczvizgalom indítványozott, melyen — egyesek ellenzése dacára — a kis Bükösdi mezővárosán kívül, a szomszéd községekből is szép számu közönség jelent meg. A termet az ottani bérlo, a jótekonny czél tekintetéből szives kezeséggel engedé át, sőt azon fölül saját szobáiból is hármat átadott. A szünórak alatt Lincz József helybeli tanító a szomszéd községekből átjött tanítótársainból alakított zenekarral mulattatá a közönséget. A vizgalom reggelig tartott; jövedelméről azonban, mely a nagyszámu közönség után itélve szintén szép lehetett, még eddig nem értesültünk. — B. I.

** (Mégveszett tulok.) Erdélyben egy csapó utász egy két éves tulkot adott el Radnón az ottani mészárosnak. Míg együtt áldomásoztak, a már otthon is beteg tulkot kitört a veszettség. A mészáros természetesen fölbonította az alkut, de az utász nem merte többé megkötni a tulkot, mely azalatt szétörte korlátokat s dühöngve rohant az utcán az emberek és kutyák után. Három embert le is vert szarvaival, s ezek közül az utolsó taposni kezdte. Már két vasvillát ütöttek fejébe, de ez csak dühét növelte. Végre sikerült a tömegnek levérni a bőszi állatot, de a tulok története még csak ezután lett nevezetes. Mint a „K. K.“-nek írják, a helybeli szolgabíró azon rendeletet adta ki, hogy a veszett állatot azon a helyen kell elásni, a hol leütötték, azonban e hely épen az iskola és a templom között volt, s nehogy ez elásás a tanulók s templombajárokra botránkozótalag s elidegenítőleg hasson, ellene az ottani ref. lelkes tiltakozott; újabb parancs következtében azonban a botránnyos temetést a tiltakozás dacára csakugyan ott hajtották volna végre, ha a föld annyira meg nincs fagyva, hogy gördőt ásni teljes lehetetlen volt, s így kénytelenek voltak a veszett állatot a falu végére vinni ki.

** (Magyar zene Stockholmban.) A Stockholmban állomásozó összes ezredék zenekari közelebről nagy katonai hangversenyt rendeztek, s ez alkalommal két csárdást is adtak elő általános tetszés mellett. E két magyar mű ismert zeneszerzőnk Kóler Bélának „Verbóczy“ és „Bártfai emlék“ című szerzeménye volt.

** (Sietve álvó.) S. Patakon egykor az asztalos-czéh fiatal virtuozai közül egy igen életerős egyéniség rendszeren éjjel után 3 óráig folytonosan mulatozott és mégis reggeli 6 órakor már legelőse volt a gyalupad mellett. — Egyszer csudálkozva

kérdették társai tőle, hogy mint teheti azt? Hja válaszolá ő nagy hetéken : okos embernek mester a neve. Tudjátok meg, hogy én gyorsan alszom, és 3 órai sebes alvásom többet ad ki, mint ha ti 6 óráig szuszogtok a szalmázásokon. (Ü-s.)

— (Adakozások.) A Vasárnapi Ujság szerkesztőségéhez mult heten beküldetett : Az erdélyi muz. um számára : Zala-Egerszegről Lengyel Károly ügyvéd 10 ft. A Kisfaludy-társaság számára : Ugyanonnan ugyanaz 8 ft.

— (Helyreigazítás.) A pesti takarékpénztárból Péter község nem 400 forintot, mint mult számunkban közölvé volt, hanem 4000 ftot. kapott kölcsön.

Nemzeti színház.

Péntek, febr. 19. „XI. Lajos.“ Szomorujáték 5 felv. Irta Delavigne.

Szombat, febr. 20. „Hunyady László.“ Opera 4 felv. Zenéje Erkel Ferencztől.

Vasárnap, febr. 21. „Dobó Katicza.“ Népszínmű 3 felv. Irta Tóth Kálmán.

Hétfő, febr. 22. „Coriolan.“ Szomorujáték 5 felv. Shakespeare után ford. Dobrossy és Egressy G. Az előadást Beethoven Coriolan-nyitánya előzte meg, előadva a nemzeti színház összes zenekara által.

Kedd, febr. 23. „A Troubadour.“ Olasz opera 4 felv. Zenéjét szerzte Verdi. Leonora szerepét Murka J. Azucenát pedig Oroszi Róza énekelte.

Szerda, febr. 24. „Rang és szerelem.“ Vigi. 3 felv. Franciaúdí ford. Feleki M.

Csütörtök, febr. 25. „Észak csillaga.“ Opera 3 felv. Mayerbeertől.

Budai népszínház.

Febr. 19-23. „Az ördög pilulái.“ Nagy bohóság, 15 képlettel 3 szakaszban. E tüneményes darab, miután egy folytatban 70 előadást ért, egy időre bucsut vesz a budai színpadtól, hihetőleg, hogy pihent erővel újabb hódításokat tehesen.

Febr. 24. „Vid és a pogány hitű magyarok.“ Dráma 4 felv. Szilgietitől.

Febr. 25. „Vasgyűrű, a legeslegutolsó lovag.“ Bohózatos operette 1 felv. (előszár). Zenéje Offenbachtól. Ezt megelőzte „Chouffiacuri ur otthon lesz.“ Operette 1 felv. Offenbachtól.

Nyit tér. *)

— (Hálanyilváníítás.) Nagy örömmel olvastam a „Vasárnapi Ujság“ f. é. febr. 14-én megjelent 7-dik számában t. Nagy József ur által Debreczenből tett azon „hálanyilvánítatást“, miszerint a „D.-N.-V.-Értesítő“ kiadója t. Balla Károly ur több hónapig tartott féjdalmas lábsebeitől megszabadította.

En alulit megragadva ez alkalmat, szintén nem akarván a legáltalános nyilvánítással szemradni, a midőn nekem nemcsak néhány hónapig tartott, de huszévi szünetlen orvosoltatás és gyógyfurdók használata mellett sem javult féjdalmas lábseibeimet, végre is fentnevezett s igen tisztelt B. K. ur csak igen rövid idő alatt gyökeresen meggyógyított. Mely különös jótéteményért, valamint én, úgy tudomásom szerint ily jótéteményben részesült sok mások nevében is legáltalános közönségemet nyilvánítom és ez örömteljes nyilatkozatomat, minden a lábseibeimben szenvedő embertársaimnak méltó figyelmükbe ajánlom. Debreczen febr. 20 án 1864 Kutasi Ferdinándé született Köhler Anna. Csapó utca 327. sz. a.

*) E rovatban közölt cikkekért csupán a sajtóhatóság irányában vállal felelősséget a szerk.

Szerkesztői mondanivaló.

7071. N.-Egyed. P. Sz. K. Tiszteljük a jó gondolatot. Ez volt a legegyszerűbb eljárás, hogy mindketten célt érjünk. A pénz az illető helyre át van szolgáltatva. A folytatás márcziusra van szána.

7072. Szűgy. S. K. A megjegyzést csak helyeselnünk lehet. Sajnáljuk, hogy csak akkor vettük észre a tévedést, midőn már megtörtént.

7073. Tokaj. O. E. Vettük azt a kacskaringós áldomást, mely így kezdődik : „Tisztelendő új házapár!“ De mármost mit csináljunk vele? Magunkra csak nem vehetjük.

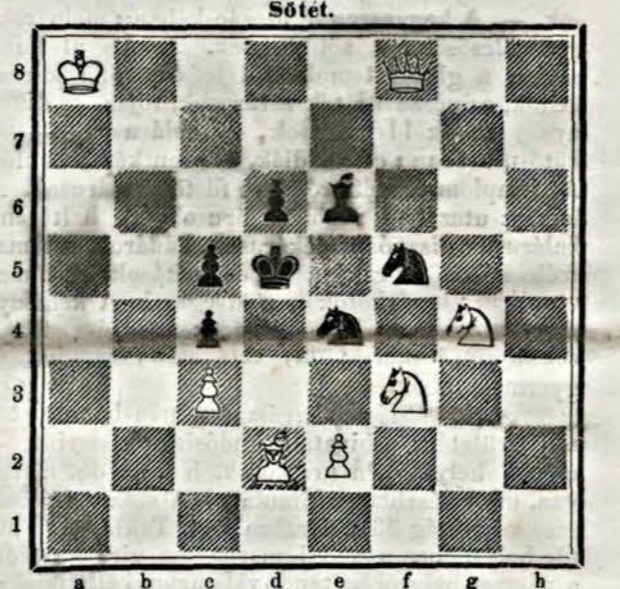
7074. Sz. Kátolna. B. L. Annak idejében jelentettük, hogy az új küldemény kezünkhez érkezett s az illető részt belőle a szomszéd kollégának is átadtuk. A lapok régen meg voltak rendelve, s esodálkozva olvassuk most a reclamatiót. Az intézkedés újra megtörtént. Nemsokára új levéllel reméljük meglátogatni őt.

7075. Keekemet. K. Gy. Vettük az újabb átdolgozást, s legközelebb elmondjuk róla véleményünket.

7076. Uj-szóny. V. J. A közlendő tárgyak két testvérünk között úgy vannak megosztva, hogy a kereskedelmi és vásári üdösítések egészen a P. U.-ba vannak áttéve, s mennyire a tér enged, eléggé bőven és részletesen adnak elő. A V. U.-ból a piaci hírek már azért is kiszorultak, mert rendszeren alkalmunk van arra, hogy a kívánom, hogy a bécsi szombati gabonavár távirati tudósítását mindjárt azon melegeben vasárnapi lapunk is közölje, ha megmondjuk, hogy a V. U. szerkesztése mindig esztortörténi fejeztetik be, pénteken nyomják, s szombaton már ország-világunk szétküldik. Itt már le kell mondauunk a hírek közlésének gyorsaságáról; ezen ambíció mellán a napilapokat illeti m. g. Nekünk itt más igényeknek és szükségeknek kell megfelelnünk. — Jól esett hallanunk, hogy a „Magyar Ember Könyvtára“ kötetét önk körében is szivesen és élvezettel olvassák. Feltámadnak-e még egyszer? Még mindig nem mondhatjuk bizonyosan.

SAKKJÁTÉK.

218. sz. feladvány. — Zagyva Imrétől (Debreczenben).

Világos indul, s 3-ik lépésre matot mond.

A 218-dik számú feladvány megfejtése. (Roth Kálmántól.)

Világos. Sötét. Világos. A) Sötét. 1. Fc4-g6 He1-c2A) 1. ... He1-lép 2. Fg6-d3 tetsz. sz. 2. He2-c4 Kd4-c4 3. H-fmat. 3. Fg6-d3fmat.

Helyesen fejtették meg : Vasprémten : Fülöp József. — Sárospatakon : H. Nagy Lajos. — Kévdög Orsón : Gold Samu. — Mooron : Radányi Vilmos. — Debreczenben : Zagyva Imre. — Sperber F. — Nagyvárados : Pál Rezső. — Budán : Melegyei Ödön. — Bajmákon : Weisz Fülöp. — Szegeden : Molnár Gábor. — Pesten : Cselkó György. — Verőcson : Nagy Idai Ferencz.

Rövid értesítések. Sárospatak. N. L. Használhatók is találtunk közöttük, melyek a sort várják. Néhányuk érdekelt azonban az előforduló kettős megfejtések nagyon esőkentik. Újabb küldeménytől még nagyobb sikert remélünk. — Nagyvárád. P. R. A kért tüzetes magyarázat, mint ön helyesen keres, inkább sakk-könyv tárgya volna. Mi adandó alkalommal mindkettőről példákban fogunk adni fölvilágosítást.

TARTALOM.

Báró Bánffy László (arckép). N. — Egy kis babona. Fájér Antal. — A hittagadó (folyt.). Jókai Mór. Hirlap-irodalmunk a 19-ik szá. adban (folyt.). Szinyey J. — Mitől függ az emberi élet hosszúsága? B. — Csóka vára (képpel). Z. G. — Az inség-bazar Pesten (képpel). — Egy kis megjegyzés az alföldi népbabonák című műjüteményre. Karcsanyéki. — Egyveleg. — Tarház : Egyház és iskola. — Ipar, gazdaság, kereskedelem. — Közinézetek, egyletek. — Balesetek, elemi csapások. — Mi újság? — Nemzeti színház. — Budai népszínház. — Nyitl tér. — Szerkesztői mondanivaló. — Heti napár.

Felelős szerkesztő Pakh Albert. (Lak. magyar-utca 1. sz.)

Előfizetési feltételek 1864-dik évre : Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok együtt : Egész évre 10 ft. Fél évre 5 ft. Csapán Vasárnapi Ujság : Egész évre 6 ft. Fél évre 3 ft. — Csupan Politikai Ujdonságok : Egész évre 6 ft. Fél évre 3 ft.

Hirdetési díjak, a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságokk illettől, 1863. november 1-től kezdve : Egy, négyzetes hasábozott petit sor ára, vagy annak helye, egyezsírű írtatásnál 10 krba; háromsoros vagy többszörű írtatásnál csak 7 krba számítatik. — Külföldre nevezé kiadó-hivatalunk számára hirdetésményeket elfogad, Hamburg és Altonában : Hasenstein és Vogler. — M. Frankfurtban : Otto Mollien és Jaeger könyvkereskedése; Bécsben : Oppelk Alajos, — és Pesten : a keretesz-gazdasági ügynökök is, József ter., 14. sz. a. Bélyeg-díj, külön minden írtatás után 30 ujkr.

Galileo Galilei.

(1564-1642).

Két nagy ember háromszázados születésnapját ünnepli ez idén a mivelt világ. Az egyik a költők királya, Shakespeare, kinek emlékünnepje a jövő april hónapra esik, a másik a tudomány egyik vértanúja, Galileo Galilei, kinek érdemeiről most világszerte emlékeznek s kinek emléket különös fényrel ünnepelték a mult hónapban egykori hazájában, Olaszországban. E férfiu a legsötétebb időkben született s mégis egyike lett a legfényesebb csillagoknak a tudomány egén, bár életében csupa fölözésnek volt tárgya s az általa fölfedezett tudományos igazságok értékét csak később kor ismerte el.

nyos világ addigi legnagyobb tekintélycinek, mint p. o. a nagy Aristoteles, téveszméi ellen nyitl harcra kelnl.

Azonban a sötétség ama századában, midőn a szellemi téren is a legszigorubb rendőri szabályok tarták féken a békétlenkedő elméket, nem volt könnyű dolog, elismert rendszereket megtámadni. 1592-ben Galilei is arra kényszeríték ellenei, hogy pizai tanszékét s e várost elhagyja. Átment Florenzbe. Itt sokkal szabadabban s függetlenebbül mozoghatott, s itt nyert számos

zött. Külső életviszonyai biztosítvák, jólét és családi örömök környezik. Tékozlásig vendégszerető asztalánál kedves barátok és társas vidámság foglalnak helyet. Megtörtént, a mi nagy tudósoknál ritka dolog, hogy az élet kellemé a tanulmány kimerítő komolyságával szövetségre lépett. — Padua volt az, a hol Galilei legelőször nézett távcsővén keresztül az égboltozatra oly mélyen, mint előtte senki ; s itt kezdődik a csillagászatnak, de egyszersmind Galilei dicsőségének is egy új korszaka. Őt kortársai előtt leginkább csillagászati fölfedezései tették híressé, mikhez a távcső (teleskop) tökéletesítése szolgált alkalmas eszközü.

Galileo Galilei 1564. febr. 18-án született Pizában. Mechanikai tehetsége már gyermekkorában feltűnt, s atyja, a ki elszegényedett florenzi nemes volt, alapos nevelésben kívánta részesíteni. 1581-ben rendszer tanuló volt szülővárosa egyetemén. Kedvencz foglalkozása volt a zenén kívül a mechanikai rajzolás, más részről a klasszikus írók műveinek olvasása. E mellett az orvostant és bölcsészeti tanulmányokat hallgatta. Szabadelmű, független gondolkodásmódja már ekkor feltűnt s általában makacs, önféjü ember hírében állott.

GALILEO GALILEI.

1582-ben véletlenül egy nagy fontosságú fölfedezés birtokába jutott. A pizai nagy templomban levén, belemért a tetőről lelőgő nagy lámpa szabályszerű ingásába. Figyelmesen észlelte e tüneményt s gondolkodásának eredménye végre az lett, a mit azelőtt még soha nem ismert a világ, az első ingás óra elkészülése, melynek igen nagy hasznát vette csillagászati vizsgálataimál. — Merész tanait buta és féltékeny ellenei hevesen támadták meg minden oldalról, azonban ismeretei által annyira magára vonta a figyelmet, hogy már 25 éves korában a matematikai tanszékre hivatott meg a pizai egyetemen. Ez idő óta még bátrabban lépett fel nézeteivel s nem tartózkodott a tudomá-

teknitelyes barátja befolyásának köszönhet, hogy hat évre a matematika tanárává választatott a paduai egyetembe.

A Paduában töltött évek képezik legkellemesebb szakát Galilei életének. Középről s távolról önzönlenek hozzá a tanítványok, hercegek és papok láthatók vendégei kö-

pához fordultak segítségért. Az ellene támasztott vitát átvitték a vallás terére. A „Santa Maria Novella“-templom szöszékéről egy domokosi szerzetes szórta ellene dühös kifakadásait s hirdette eretnokségét. Azonban Galilei mindig határozottabban lépett fel új tanai mellett s heve által mag-

Table with 5 columns: Hó-és hetinap, Katholikus és Protestans naptár, Görög-orosz naptár, Izraeliták naptára, Nap- Hold. It lists dates for February and March, including feast days like Vasárnap, Hétfő, Kedd, Szerda, Csüt., Péntek, Szomb.